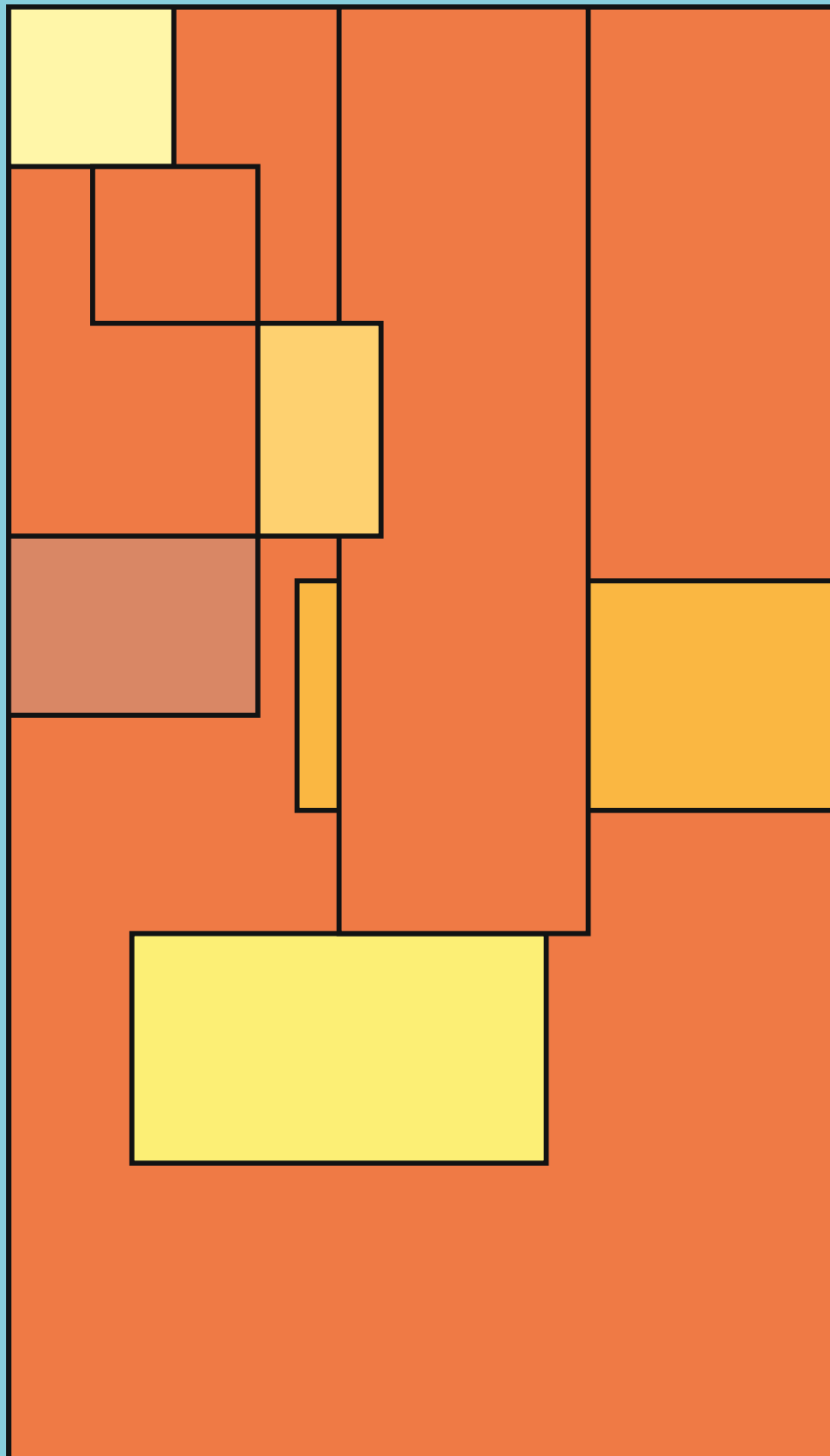

architraaf

professioneel
architectenmagazine **Februari 2016 – n° 187**

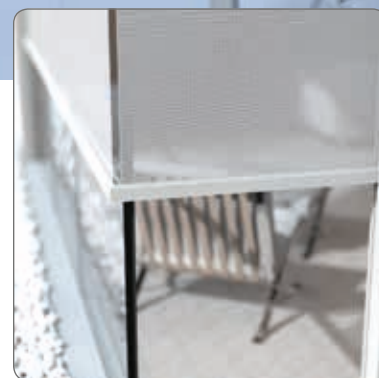
Belgique – België
P.P. – P.B.
LIEGE X
BC30650

De eerste zonwering voor glas op glas hoekramen

Panovista®

- Geen hinderlijke aluminium profielen of kabels permanent in de hoek zichtbaar
- De beide zijden van de screen worden tijdelijk op- en afgerold
- De onderlat verdwijnt de kast als de screen volledig opgerold is
- Maximale afmetingen: 6000 mm B (elke zijde) x 3400 mm H

Paleis 1 - stand 217
Paleis 4 - stand 314

Uitgever

Maison des Architectes ASBL
avenue du Parc 42 – B 4650 Chaineux
tel. +32 (0)87 26 91 51
r.treselj@architrave.be – www.architraaf.be

Hoofredacteur

Robert Treselj
r.treselj@architrave.be

Redactiecomité

redaction@architrave.be

Brussel

Ludovic Borbath (AABW) – Gérard Kaiser (UPA-BUA)

Vlaanderen

Hubert Bijns, Roel De Ridder

Wallonië

Robert Louppe (AAPL)
Eric Lamblotte, André Schreuer, Robert Treselj (SRAVE)

Grafische vormgeving en prepress

www.stereotype.be

Vertaling, redactie

BVBA Redactie bureau Palindroom

Druk

Snel Graphics SA

Fotografie

SPRL Goeminne Fotografie

Advertenties

Isabelle Dewarre
tel. +32 (0)4 383 62 46
id@architrave.be
Lydie Claire
tel. +32 (0)496 610 178
l.claire@architrave.be

Het tijdschrift wordt uitgegeven met een oplage van 13 150 exemplaren
(8 150 NL – 5 000 FR), Levering per direct mail.
Gratis, mag niet verkocht worden.

Elke integrale of gedeeltelijke reproductie of verspreiding van in het tijdschrift
Architraaf gepubliceerde pagina's of afbeeldingen die plaatsvindt zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever, in welke vorm dan ook, is
verboden en zal worden bestempeld als namaak. Het tijdschrift Architraaf
is niet verantwoordelijk voor de teksten, foto's en illustraties die werden
toegestuurd.

Het tijdschrift architraaf en het architraaf-logo zijn gedeponeerde merken.

ISSN 2295-5828

Editoriaal

In deze editie keren we terug naar de essentie en besteden we meer dan ooit aandacht aan architectuurprojecten.

In Tilff, in de Luikse regio, creëerde architect Blondel een intrigerende woning die quasi volledig is opgebouwd uit glas en zink. Een stuk noordelijker, in Kontich, kwam het bureau DMOA op de proppen met een gedurfde realisatie die glas op haar beurt combineert met Cortenstaal.

In de rubriek Stedenbouw zetten we een laureaat van de Grote Prijs Architectuur van Wallonië 2015 in de picture, met name het station van Herstal van het Brusselse bureau ARJM. Behalve voor het opmerkelijke architecturale cachet bewierookte de jury dit project voor de subtiliteit waarmee het twee stadsentiteiten in verbinding brengt die van elkaar gescheiden worden door een spoorweg.

Voorts belichten we twee markante renovatieprojecten. Eén in Antwerpen van Vermeiren – De Coster architecten, dat gelauwerd werd op de Belgian Building Awards. Een ander in Froyenne van Arcadus, winnaar van de Erfgoedprijs op de Grote Prijs Architectuur van Wallonië 2015.

Onze redactionele bijdragen gaan stuk voor stuk over de verantwoordelijkheid en de aansprakelijkheid van de architect. Een mooi bewijs van het feit dat dit meer en meer weegt op ons beroep.

Meester Vergauwe herinnert ons aan de dierbare raadgegingsverplichting, meer bepaald met betrekking tot het respecteren van de budgetten. Want zoals het recht terecht stelt, kan elke meerkost boven de 15 % zeer gevaarlijk zijn voor de architect.

Behoorlijk verschillend, maar al even bindend is het kapitale belang voor de architect om in het kader van overheidsopdrachten zeer nauwgezet te werk te gaan bij de analyse van de offertes en de gunning van de opdracht – prima beschreven in dit nummer door onze jonge collega Harmony Doumont.

Veel leesplezier,
Het redactiecomité

Cassia, de gevelsteen met twee verrassende gezichten

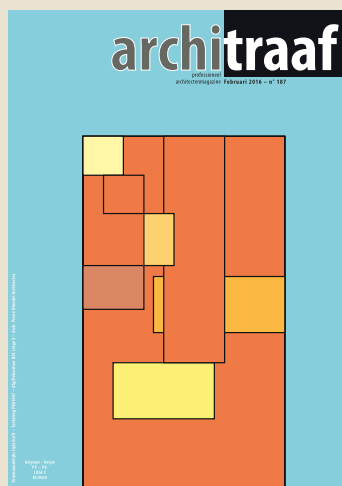
Cassia, een opmerkelijk lange gevelsteen (bijna 50 cm), heeft twee verschillende zijden: de ene is geschaafd, de andere gebroken. Die afwisseling zorgt voor een stijlvol, creatief effect. Bovendien verschilt het breukvlak tussen beide zijden voortdurend. In combinatie met de uitzonderlijke lengte zet dat het lineaire karakter van de gevel extra in de verf. Het resultaat is een gevel die spreekt én waarover gesproken wordt. De Cassia is verkrijgbaar in vier varianten: Shadow, Bruin, Zwart Grafiet en Rood.

Ontdek de Cassia gevelsteen in onze showrooms in Londerzeel of Kortrijk.

www.wienerberger.be

Wallonie

Pierre Blondel Architectes – Sport voor iedereen –
SDS Heyvaert, sportcomplex en buurthuis –
p 44-46

Overzicht

Editoriaal	3
Nieuws	6 – 8
Architectuurprojecten	
/ Zvevend volume in glas en zink – Wonen tussen de bomen	10 – 13
/ The Corten House – Cortenstaal als rode draad	16 – 18
/ Beauregard – Transformatie van een beschermde hoeve tot ontvangstcentrum voor artiesten	22 – 24
/ Riant wonen op een kleine ruimte in hartje Antwerpen	28 – 31
/ Sport voor iedereen – SDS Heyvaert, sportcomplex en buurthuis	44 – 46
Stedenbouw	
/ Pôle Marhexe – Het station van Herstal Iconisch station creëert nieuw stedelijk elan	32 – 35
Dossier	
/ Overheidsopdrachten, schrikbeeld voor veel architecten Op naar een gestructureerde methodiek voor de beoordeling van offertes	36 – 39
Rubriek Steen	
/ Gebruik van regionale steensoorten is erg voordelig voor overheden!	14
Rubriek Cement en beton	
/ Woning « BM » – Dialoog met de natuur	20 – 21
Rubriek Hout	
/ Houten schelp opent zich naar de hemel – De ontluiking van een nieuwe kathedraal	40 – 42
Rubriek Recht	
/ Het respect – voor het budget	48 – 50
BVA	
/ BVA Editorial Voorzitter	19
Publireportage	
/ Archix, kleine maar fijne BIM-pionier	26

Een nieuw tijdperk breekt aan met de introductie van de intelligente warmtepompen van Vaillant

De flexoTHERM exclusive en flexoCOMPACT exclusive Green IQ zijn intelligente en efficiënte warmtepompen die spaarzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Bewijs hiervan is hun hoge COP-waarde (tot 5,1 bij bodem/water (B0/W35), 4,2 bij lucht/water (A2/W35) en 5,4 bij water/water (W10/W35)) en het hoogste ErP-label voor energie-efficiëntie bij verwarmingsproducten: A+++. De warmtepomp is flexibel en inzetbaar voor alle warmtebronnen: lucht, bodem of water. De warmtepompen kunnen vanop afstand bediend worden dankzij de internetmodule VR 900, de multiMATIC VRC 700-regeling en de multiMATIC-app. De twee warmtepompen zijn geschikt voor de productie van verwarming en warm water voor nieuwbouw, renovaties, woningen en appartementsgebouwen.

Vaillant nv

www.vaillant.be – Tel. +32 (0)2 334 93 00

Ramen en deuren die gebruikers generaties lang meenemen

Kömmerling is Europees marktleider van pvc-profielen voor ramen, deuren, rol- en klapluiken. Het garandeert hoogkwalitatieve en economische oplossingen voor buitenschrijnwerk.

Op de stand van Kömmerling – paleis 4, stand 412 – is de nieuwe PremiDoor 88lux-hefschuifdeur te bezichtigen.

De PremiDoor 88lux heeft een superslank aanzicht. Dankzij de vaste beglazing genieten gebruikers van een maximale lichtinval.

Het systeem met 88 mm diepe vleugels (5 kamers) onderscheidt zich door een uitstekende thermische isolatiewaarde van $U_f = 1,2 - 1,3 \text{ W/(m}^2\text{K)}$. De hefschuifdeur kan gebouwd worden met een hoogte van 2,9 meter en een standaardbreedte van 6,5 meter. De nieuwe hefschuifdeur is een innovatieve oplossing met een elegant en slank profiel, die werd bekroond met de pro-K-award in Frankfurt.

Kömmerling

www.kommerling.be

De nieuwe Linaqua-gevelstenen van Wienerberger – Keramische kleurenpracht uit de ringoven

Op Batibouw stelt Wienerberger de gevelsteenreeks Linaqua voor. De Linaqua-reeks maakt deel uit van het topaanbod aan Terca-gevelstenen dat ambachtelijk wordt vervaardigd in de ringoven van Wienerberger in Maaseik. Met zijn onvergelykbare aspect en verbluffende kleurenaanbod is de Linaqua-gevelsteen een absolute aanrader voor bouwheren die zweren bij een nieuwbouw met een sterke architectuur en uitstraling, of die hun waardevol gebouw willen renoveren of restaureren. De Linaqua-handvormstenen danken hun karakteristieke uiterlijk aan een speciaal ontwikkeld productieproces waarin een cruciale rol is weggelegd voor het gebruik van water. Ze zijn verkrijgbaar in het lineaire Schouterden-formaat (256mm l x 88mm b x 43mm h).

Wienerberger sa

www.wienerberger.be

Gyproc® Habito™, wanden ontworpen op maat van jouw comfort

Steeds vaker worden Gyproc-platen toegepast in nieuwbouw of renovatie. Daarom ontwikkelde Gyproc de Habito-platen, een nieuwe generatie Gyproc-platen speciaal aangepast aan de comfortbehoefte in de huidige woon- en leefomgeving.

Gyproc-wanden opgebouwd met Habito-platen zijn sterk, duurzaam, geluidsisolerend en bovendien gebruiksvriendelijker dan klassieke wanden. Het bevestigen van voorwerpen als flatscreens, gordijnroedes, wandrekken (spatie weglaten)... kan voortaan op een heel eenvoudige manier door simpelweg een spaanplaatschroef met een diameter van 5 mm te gebruiken. Er is geen speciaal gereedschap of speciale plug meer nodig.

Meer weten over de voordelen? Surf snel naar www.gyproc.be.

Gyproc

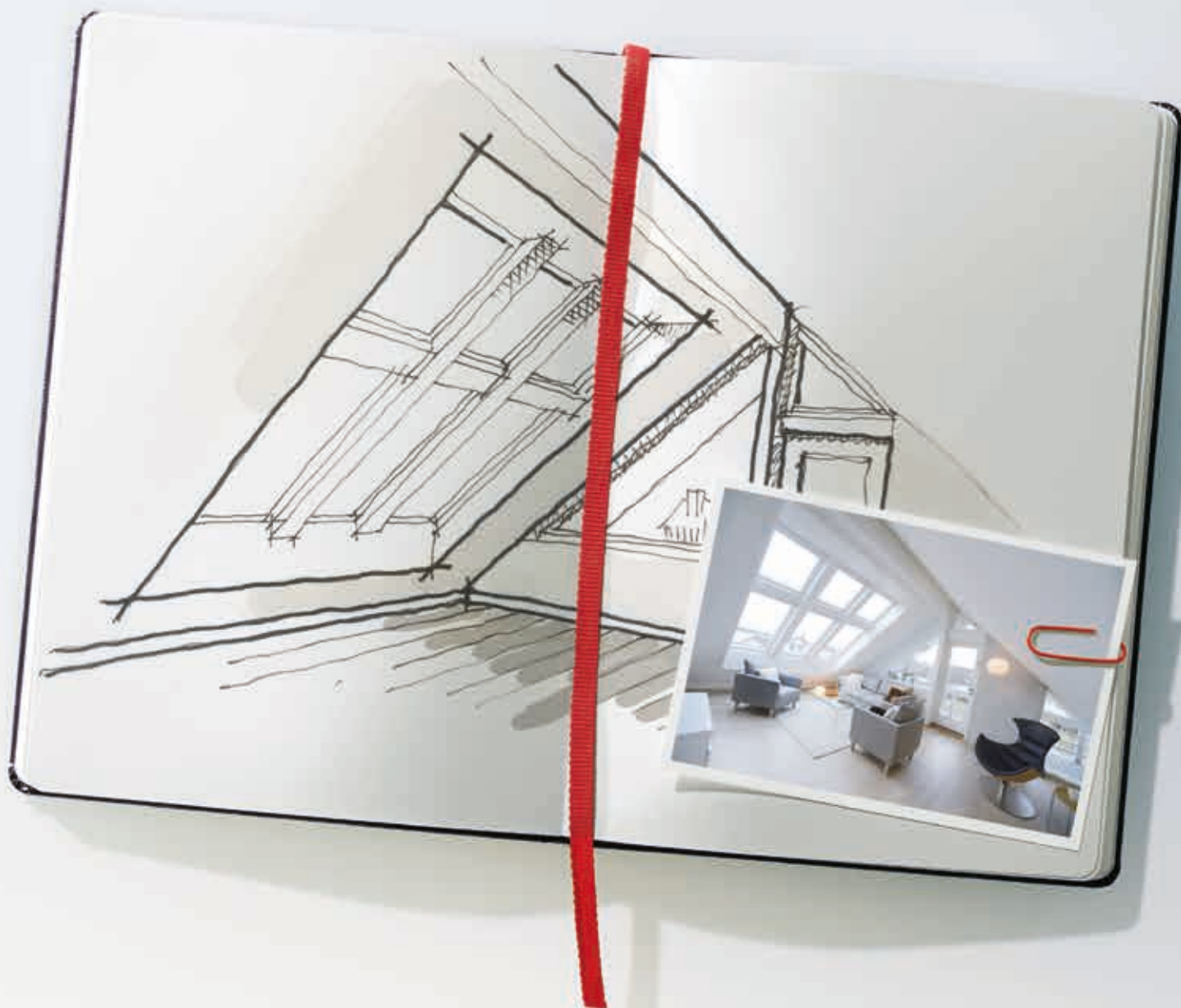
www.gyproc.be

Bezoek onze website

www.palindroom.be

Meer wit.
Meer licht.
Meer inspiratie.

Met het nieuwe dakvenster in wit geveerd hout, geeft VELUX leven aan uw ideeën voor op zolder.

- Een eigentijdse schoonheid, aangepast aan uw projecten
- Duurzame verf, bestendig tegen UV-stralen
- PEFC-gecertificeerd hout van uitstekende kwaliteit

pro.velux.be

VELUX®

Autodesk – huuraanbod

Zoals u wel weet, is Autodesk® sinds 31 januari 2016 gestopt met de verkoop van permanente licenties voor individuele producten en zal het ook de verkoop van permanente licenties voor Design Suites stopzetten vanaf 31 juli 2016. Na deze datum kan u een Autodesk-licentie verkrijgen via een huurformule: Autodesk Desktop Subscription. Desktop Subscription is het trimestriële of jaarlijkse huuraanbod voor Autodesk-licenties. Via deze formule kan u dus voor een beperkte duur een Autodesk-licentie verkrijgen. Deze oplossing laat u toe om uw personeel voor een bepaalde periode uit te rusten met de benodigde technologie. Op die manier kan u de kosten per project bekijken in plaats van te moeten investeren in een permanente licentie. De activeringstermijn is kort: 48 uur na de bestelling wordt de software geactiveerd. Om de geldigheid van je licentie aan te tonen (en dus per definitie te kunnen werken met het programma) moet je toegang hebben tot het internet.

Tase

cad@tase.be – www.tase.be – Tel. +32 (0)2 247 92 05

Socket-SM PRO, multi-tasker in plintbereik

Knauf verbreedt zijn assortiment gevelisolatiesystemen met de multi-functionele Socket-SM PRO met geïntegreerde vochtbescherming. Het pleister is niet alleen geschikt om ingezet te worden als kleef- en wapeningmortel, maar kan ook aangewend worden als toplaag op isolatie-elementen ter hoogte van de gevelplint waar spatwater te vreten is. Met cement als bindmiddel is de mortel tevens bestand tegen zwaar belaste plintdelen.

Door zijn driefvoudige functie zorgt de Socket-SM PRO voor een vereenvoudigde logistiek, een snelle werfafloop en de hoogste garanties. Bij gebruik als vezelversterkte wapeningsmortel en afwerkpleister in een totale dikte van ≥ 7 mm is er geen bijkomende bescherming tegen vocht nodig. De Socket-SM PRO biedt een afdoende dichting voor bodem- en wandplaten tegen bodemvocht.

Knauf

www.knauf.be – Tel. 04 273 83 11

Wit, de nieuwe standaard in VELUX dakvensters

VELUX weet wat er leeft bij de consumenten en ontwikkelt daarom een **nieuwe afwerking voor de dakvensters: wit geverfd hout**. Wetende dat 85 % van de muren in België wit zijn, zal het dakvenster in wit geverfd hout perfect passen in de hedendaagse interieurs.

Getest op alle aspecten beantwoordt het dakvenster met binnenafwerking in wit geverfd hout perfect aan de reputatie van het merk op vlak van kwaliteit en betrouwbaarheid. De witte acrylverf op waterbasis, die het hout van hoge kwaliteit bedekt, is een **innovatieve verfformule bestendig tegen UV-stralen**. Elk onderdeel wordt **individueel geverfd voor assemblage**, wat een uniforme afwerking garandeert en waardoor het hout natuurlijk kan bewegen zonder barsten in de verf te veroorzaken. Bovendien wordt het venster behandeld tegen vocht en schimmel waardoor het lang gezond blijft.

Vanaf maart 2016 zal wit de nieuwe standaard worden voor binnenafwerking van de VELUX dakvensters. De professionals van het sector zullen deze nieuwe afwerking in wit geverfd hout kunnen voorstellen aan hun klanten, naast het venster in hout omhuld met wit afgelakt polyurethaan. De afwerking in gevernist hout zal beschikbaar zijn op aanvraag.

VELUX Belgium

www.velux.be – Tel. 010 42 09 09

**Heeft u een nummer gemist?
Zoekt u een specifiek artikel?**

Consulteer dan zeker **www.architraaf.be**

Op de website kan u zoeken op thema of editie, en dat sinds het nummer 15 (juni 2004). Een archief dat meer dan tien jaar teruggaat staat tot uw beschikking.

archi
tectura.be

Bezoek onze website

www.architectura.be

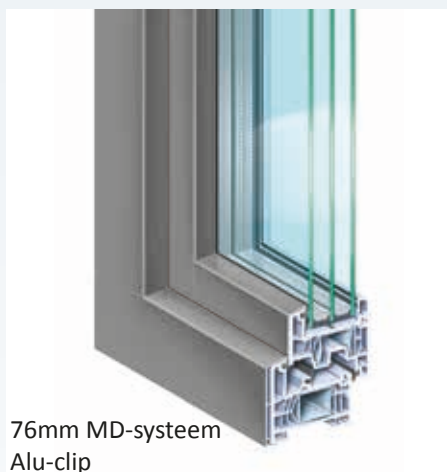

KÖMMERLING®

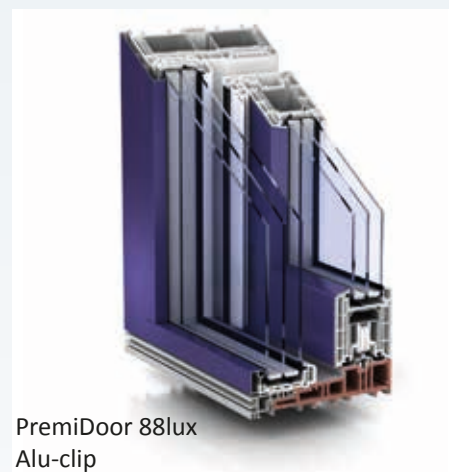
GENERATIES LANG

76mm MD-systeem
Alu-clip

88mm systeem
Alu-clip

PremiDoor 88lux
Alu-clip

Optimaliseer uw ontwerp en combineer alle voordelen van aluminium en PVC in een innovatief systeem, dankzij de Kömmerring Alu-clip.

profine Belux BVBA

Zone 3 Doornveld 110 · 1731 Zellik

Tel. +32 2 466 99 60

info@profine-group.be www.kommerling.be

Grote Prijs Architectuur van Wallonië 2015
Genomineerd in de categorie Individuele woning

Zwevend volume in glas en zink

Wonen tussen de bomen

/ **Bruno Albert architecte & associés sc**
/ avenue de la Grotte – 4130 Esneux

Deze unieke woning bevindt zich in het hoger gelegen deel van Tilff, in de Luikse agglomeratie. De bouwheer vroeg een gelijkvloerse oppervlakte van 300 m² met twee slaapkamers. De sterke glooiing, de specifieke oriëntatie en het geaccidenteerde, beboste karakter van het terrein hebben geleid tot een rechthoe-rechtaanvolumetrie. Een abstracte massa die boven de helling uitzweeft en die zich uitrekt in de lengte.

Twee betonvolumes op de begane grond ondersteunen het eigenlijke woongedeelte. Het ene bevat een garage met plaats voor twee voertuigen, het andere een technische ruimte. Een glazen cilinder met panoramische wintertuin onder het dak 'doorboort' het zinkvolume en biedt toegang tot de leefruimtes op de eerste verdieping via een draaitrap die vertrekt vanuit de inkomhal.

De binnenruimtes zijn ingericht naar het beeld van de voormalige loft van de eigenaars, waar grote vrije ruimtes zich openbaren rond tussenwanden die het plafond niet raken. Een glazen strook in verlijmd glas koppelt de gevels los van het dak en zorgt de hele dag door voor invallend zonlicht.

De betonnen vloerplaat op niveau +1 wordt ondersteund door een stalen balk-kolomstructuur. In het midden van het volume is een gebogen fragment in gewapend beton bovenop het gebouw geplaatst (de wintertuin). De gevels en het dak zijn geconcepieerd op basis van een lichte houtstructuur, om het geheel te verlichten in functie van de overkragingen.

Het gebruik van robuuste materialen en de specifieke aandacht voor constructieve details benadrukken de abstracte uitstraling van de woning: de gevelbekleding in natuurlijk zink met staande naden (breedte 20 cm), zichtbeton, schrijnwerk in geanodiseerd aluminium en een borstwering in roestvrij staal.

/ Bruno Albert architecte & associés sc

Mont Saint-Martin 7 – 4000 Luik

tel. +32 (0)4 223 63 56

www.brunoalbert.be

/ Medewerkers

Olivier Wallerand, José Albert †, Alexandre Albert,
Emilie Hugo, Marylène Renkens

/ Bouwheer

M. Nicolas Bohet

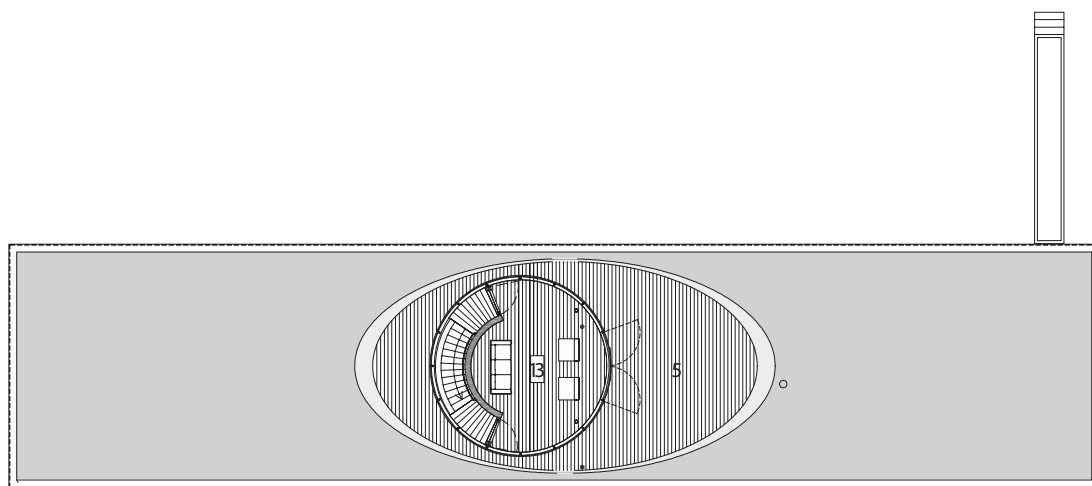
/ Studiebureau

Greisch, Luik

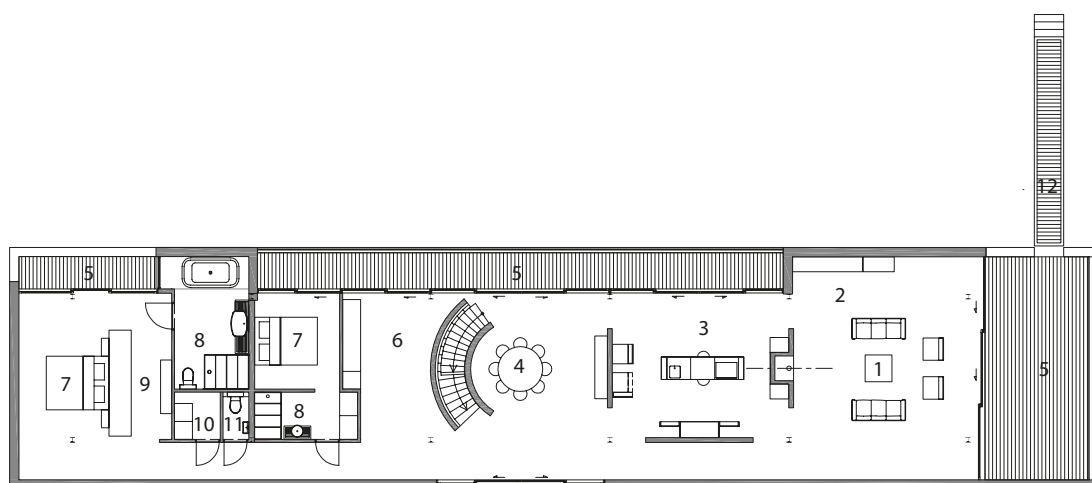
/ Foto's

© JL DERU / photo-daylight.com

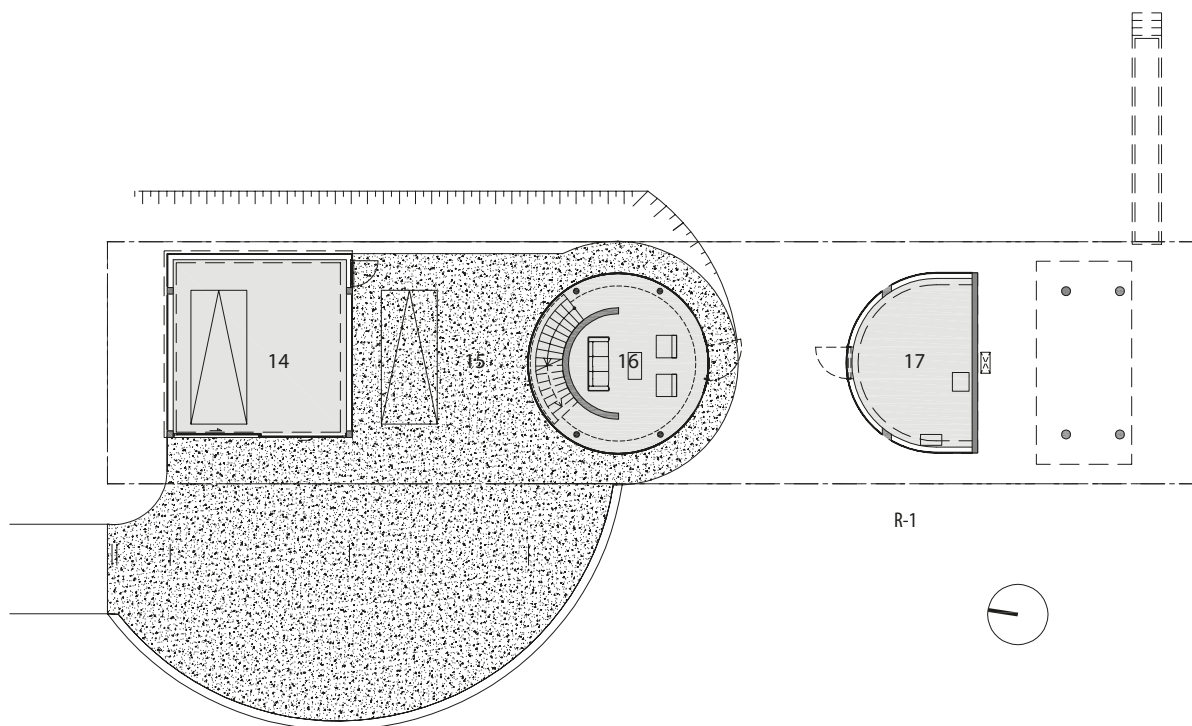

R+1

R-0

R-1

1 – salon	7 – slaapkamer	13 – wintertuin
2 – leeshoek	8 – badkamer	14 – garage
3 – keuken	9 – dressing	15 – carport
4 – eetruimte	10 – wasplaats	16 – inkomhal
5 – terras	11 – wc	17 – technische ruimte
6 – bureau	12 – passerelle met toegang tot tuin	

Gebruik van regionale steensoorten is erg voordelig voor overheden!

We hebben in deze rubriek vaak de kans gekregen om het gebruik van regionale steensoorten bij de inrichting van publieke ruimtes te bespreken. We hebben al een hele resem argumenten aangedragen die de elementaire technische en budgettaire aspecten overstijgen die bij aanbestedingsprocedures in rekening gebracht worden. De aanbestedingsprocedure in kwestie is uiteraard belangrijk, en de organisatie van een openbare aanbesteding laat toe om de wensen van de bouwheer bij te sturen via de integratie van sociale, ethische en ecologische criteria. Hier komen we voor de dag met een extra stap, omschreven in een recente academische nota die gewijd werd aan de kosten-batenanalyse van het gebruik van regionale steensoorten in overheidsopdrachten⁽¹⁾.

De kosten-batenbenadering is een prima toetssteen geworden voor beslissingen van overheden, en dat in veel verschillende domeinen. Er wordt hierbij nagegaan welke effecten het gebruik van een regionaal of geïmporteerd materiaal heeft in een project door de directe en indirecte gevolgen van deze keuze af te wegen aan de hand van een langetermijnvisie. Sommige niet-materiële invloeden (welzijn, levenskwaliteit...) blijven moeilijk te kwantificeren en moeten dus bescijferd worden als 'kwalitatief'. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de bestaande culturele aspecten in deze problematiek: de esthetische kwaliteiten van de stenen, de naleving en handhaving van een eeuwenoude en nochtans voortdurend geactualiseerde knowhow, de sterke identiteit van deze regionale materialen die in belangrijke mate bijdragen aan het imago van onze streken... Het is erg moeilijk (lees: onmogelijk) om dit alles precies in te schatten en te bescijferen – terwijl het nochtans de bedoeling is om een budgettaire balans op te stellen.

De daadwerkelijke analyse heeft betrekking op een functionele eenheid die bestaat uit een bepaalde hoeveelheid blauwe stenen, tegels en bordsteen, bestemd voor de inrichting van een publieke ruimte. Voor elk van deze elementen is de productieketen in detail bestudeerd om de bijdrage van alle betrokken partijen en het gebruik van alle benodigde materialen precies in kaart te brengen. Vervolgens zijn er drie scenario's uitgewerkt voor de realisatie van een overheidsopdracht, met gebruik van inlandse of geïmporteerde stenen (uit Ierland en China). De effecten zijn systematisch overlopen, zowel voor de directe betrokkenen (arbeiders en werknemers) als de indirecte betrokkenen (leveranciers, onderaannemers, transporteurs en verwerkers, dealers), zonder de afhankelijke, moeilijk te kwantificeren beroepsgroepen erbij te betrekken (gelinkt aan de variaties inzake de koopkracht van de bovengenoemde betrokkenen). De impact van de keuze voor een bepaald scenario heeft niet enkel gevolgen voor de tewerkstelling (met werkloosheid als directe consequentie), maar resulteert ook in een

daling van de inkomsten van de arbeiders, en zelfs in een achteruitgang van de volksgezondheid (gezien de kwalijke gevolgen van jobverlies). Het komt erop aan om de invloed op de commerciële balans van ons land en het Belgische bruto binnenlands product (bbp) te meten.

Er is een gedetailleerde afrekening van de vele bestaande belastingen opgemaakt – sociale lasten en vennootschapsbelastingen voor het productiebedrijf en zijn leveranciers of onderaannemers, heffingen op drijfkracht, de elektriciteit, de stookolie of diesel, de verpakking, het mijnafvalwater... Zo heeft men de mogelijke scenario's strikt kunnen bescijferen (lees: monetariseren). Vertrekkend van de reële prijzen op de actuele markt is de globale kost van drie gelijkaardige leveringen van Belgische, Ierse en Chinese stenen berekend. Geïmporteerde stenen leveren de overheid enkel de belastingen van de importerende bedrijven op, een quasi verwaarloosbare som in vergelijking met de leveringskost. Het gebruik van Belgische stenen resulteert voor de overheden daarentegen in return-on-investment die hoger is dan een kwart van de globale leveringskost. Wanneer we deze bedragen aftrekken van de drie vooraf berekende totalen, komt de reële kost van de Belgische levering lager te liggen

dan die van de Ierse levering, maar uiteraard niet op het niveau van de Chinese levering – het prijsverschil met Aziatische producten is zeer aanzienlijk. Maar voor deze exotische materialen kunnen we een ander (tegen)argument aandragen, met name de bescijfering van de milieu-impact van het lange transport. De gebruikte methode is degene die het Centre technique des Matériaux naturels de Construction (<http://www.ctmnc.fr/>) aanbeveelt, op basis van de productie van broeikasgassen, uitgedrukt in kilogram CO₂. Toegepast op de transporttrajecten over land en over water vanuit België, Ierland en China (Shandong), blijkt de Chinese balans zoals verwacht veel negatiever dan die van de Europese producten.

We moeten dus verschillende categorieën argumenten in rekening brengen om de vele en variabele effecten van de keuze voor een bepaald materiaal in een publiek project te kunnen inschatten. De kosten-batenanalyse vormt een interessante benadering, al moet erop gewezen worden dat de institutionele complexiteit in ons land ervoor zorgt dat al die 'returns' worden vergaard in de vorm van 'taksen' – in de brede zin van het woord en op alle niveaus, van federaal tot gemeentelijk – en dat de publieke bouwheren soms een enge visie op hun 'belangen' hebben. We moeten hen stimuleren om verder te kijken dan hun eigen uitgangspunt en de maatschappij globaler te benaderen. En we moeten het belang van publieke werven voor het imago van regionale natuursteen onderstrepen, want ze vormen onmiskenbaar een indrukwekkend visitekaartje!

⁽¹⁾ Nota gepresenteerd door Alexis DION, *Analyse coût-bénéfice de la Pierre Bleue belge face à la Pierre Bleue d'importation dans les marchés publics belges*, onder begeleiding van Carine VANKEERBERGHE, ICHC Brussels Management School, academiejaar 2014-2015 – de slides die getoond werden op de seminariedag in Soignies in september 2015 zijn te raadplegen op <http://objectifbluestone.eu/wp-content/uploads/2015/07/Alexis-Dion.pdf>

INNOVATIE
2016

Habito™ ondersteunt alles,
zelfs uw stoutste dromen.

Met de nieuwe Habito™-platen van Gyproc worden zelfs uw stoutste dromen waar. Want ze hebben een uitzonderlijke draagkracht tot 15kg per ophangpunt, ze zijn stootvast en geluiddempend. Al uw ambitieuze projecten worden gerealiseerd. Vol van passie,...zoals uw nieuwe woonkamer. Laat uw verbeelding de vrije loop.

Kom Habito™ ontdekken op de Gyproc-stand op Batibouw: paleis 5, stand 201.

www.gyproc.be

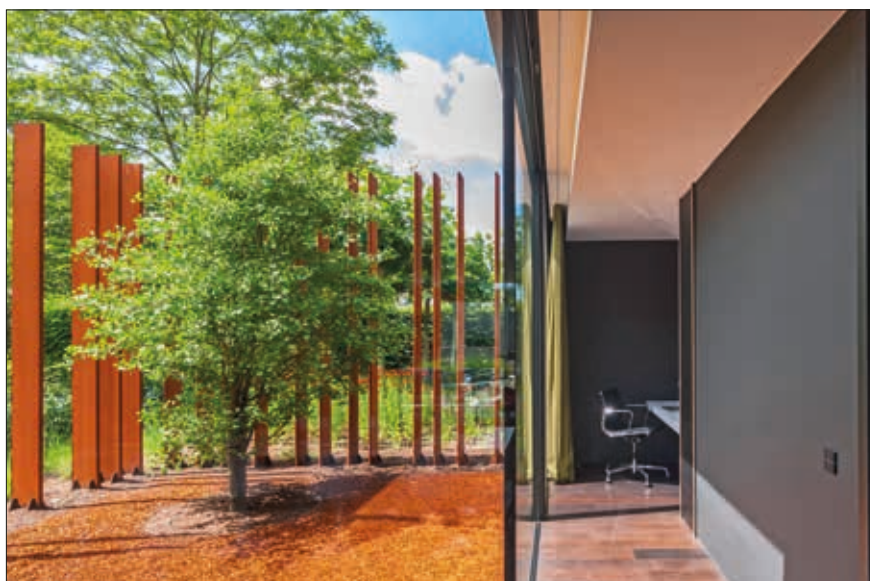
The Corten House

Cortenstaal als rode draad

/ DMOA architecten

/ 2550 Kontich

Kontich is een gemeente op een tiental kilometer van Antwerpen die de laatste jaren meer en meer verstedelijkt, maar die tegelijk toch nog plaats biedt aan enkele verborgen groene plekjes. Op een van die zeldzame plekjes verrees – letterlijk en figuurlijk – een sterk staaltje architectuur. The Corten House, een losstaande nieuwbouwwoning die bewijst dat corrosie allerminst een nadeel hoeft te zijn.

Echte natuur is een schaars goed in de Antwerpse agglomeratie. The Corten House is opgetrokken op een lang, breed perceel en maakt deel uit van een typisch-Vlaamse verkaveling, maar kijkt aan de achterkant uit op een prachtig stukje groen. Niet enkel de ligging is uniek: ook de architectuur is niet bepaald alledaags. DMOA opteerde bewust voor een gelijkvloers niveau met een torentje, en dus niet voor een klassiek volume met twee verdiepingen.

De uitgesproken verticaliteit die door het torentje gecreëerd wordt, wordt extra benadrukt door de Cortenstaallamellen op de gevel. Het idee voor deze specifieke façade kwam van de bouwheer zelf. Het natuurlijke patina en de oranje-rode roestkleur van het Cortenstaal vielen meteen in de smaak. De verweerde staallamellen zetten de lijnen uit op het

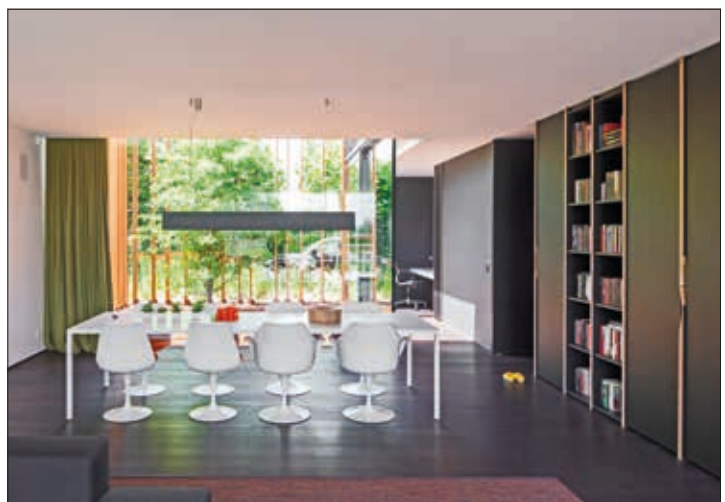
perceel en zorgen vooral in de avondzon voor een knap visueel spektakel. Ze geven de woning een hybride structuur: gesloten waar nodig, open waar het kan. Aan de achterzijde is het Cortenstaal veel minder prominent aanwezig en zijn het vooral grote raampartijen die domineren.

Om het Cortenstaal als gevelbekleding te kunnen gebruiken, was een verregaande detaillering nodig. De lamellen, die doorgaans gebruikt worden in de industrie (onder meer voor damsluizen), werden als het ware als een kapstok over de basisconstructie uit klassiek beton en snelbouwsteen geplaatst. De schilfers die vrijkwamen bij de creatie van de façade zijn rond de Japanse notenboom naast het huis gestrooid, wat zorgt voor een fraai samenspel tussen rood- en groentinten. De strategisch gepositioneerde Cortenstaalkolommen in de tuin zijn bevestigd

op een onzichtbare structuur. Ze bakenen de privétuin met terras en zwembad af en geven het perceel zo de nodige samenhang.

Binnenin is de woning open en ruimtelijk. Eetkamer en living vormen één geheel dankzij de donkere kasten en eiken vloerbekleding, terwijl de overwegend witte keuken een fris contrast genereert. De master bedroom bevindt zich op de eerste verdieping, net als een badkamer, een toilet en een kantoor/loungeruimte. In de nok van het torenvolume hebben de drie kinderen des huizes elk een eigen slaapkamer.

/ DMOA architecten

Groenstraat 106 bus 204 – 3001 Heverlee
tel. +32 (0)16 750 156
www.dmoa.be

/ Medewerkers

Benjamin Deneef, Matthias Mattelaer, Stefanie Dieleman,
Marleen Rosier, Charlotte Gryspeerdt, Inge Stuyckens,
Lien Gesquiere, Koen Paridaens

/ Aannemers

UVW Bouw- en Dakwerken (interieur)
Vleugels (interieur)
Hein's Solutions (Cortenstaal)

/ Foto's

© Luc Roymans

beroepsvereniging
voor
architecten

BVA Editorial Voorzitter

In navolging van andere instituten voor vrije beroepen werkt de Orde van Architecten sinds enkele jaren aan de voorbereidingen voor het inschrijven van permanente vorming in de plichtenleer (in uitvoering van een Europese richtlijn). De dubbelzinnige houding van de Bij de start van het nieuwe jaar kijken we ook graag even terug op het voorbije jaar.

2015 was voor BVA een uitzonderlijk uitdagend jaar dat in het teken stond van meer en betere communicatie. Door een vernieuwde structuur met gespecialiseerde werkgroepen en een nieuwe website hebben we duidelijker kunnen communiceren en hebben we met onze standpunten dan ook wel wat stof doen opwaaien.

Ook in 2016 blijven we communiceren en vragen naar jullie visie. De reacties in kwestie worden overgemaakt naar de desbetreffende ministers en instanties, met wie we samen naar oplossingen zoeken voor alle mogelijke problemen. Intern zijn er wijzigingen doorgevoerd, de kinderziekten van de nieuwe structuur en de website werden weggewerkt en we zijn op dreef om ons nog beter in te zetten voor jullie.

Ons dagelijks bestuur bestaat uit Herman Jult, Christel Peeters, Gert Colliers, Joris Malbrain en mezelf. Wij worden bijgestaan door projectcoördinator Nathalie Poppe, onze projectregisseur Nancy Hasen en onze vele vrijwilligers, die er mee voor zorgen dat al onze activiteiten georganiseerd geraken, die in verschillende werkgroepen en commissies zetelen...

We hebben het voorbije jaar opnieuw niet stilgezeten en werkten achter de schermen vanuit een cultureel-maatschappelijk oogpunt op verschillende niveaus mee aan de hervorming van het Vlaams Bouwmeesterschap, de omgevingsvergunning en de hieraan gekoppelde aansprakelijkheid van de architect, maar ook aan meer juridische aspecten zoals de verplichte verzekering voor aannemers en de te complexe wetgeving.

Samen met andere stakeholders hebben we bovendien gewerkt aan het RenovatiePACT, de permanente vorming, digitalisering van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag... Voorts zijn we volop betrokken bij het maken van de wetteksten betreffende de Europese aanbestedingen en de inschrijvingscriteria van andere wedstrijdformules, de vergoeding van architecten bij een wedstrijd en de weging van prijs bij de toekenning ervan... Bovendien zetelen onze bestuursleden en andere vrijwilligers in tal van technische commissies, met de bedoeling ons beroep niet nog complexer te maken.

Tot slot zetten we ons zowel federaal en als internationaal in via de FAB (overkoepelend orgaan waarbinnen AriB, UWA en BVA zetelen) om op grotere schaal het beroep van de architect te promoten. Hier werd ook dit jaar gewerkt rond de uniformering van de stage, de Europese aanbestedingen en wedstrijden...

Dit jaar organiseerden we met de FAB, samen met ICASD, de tweejaarlijkse Belgische architectuurprijs. Al deze inspanningen achter

de schermen leveren we vanuit de overtuiging dat wij, de architecten, bezig zijn met de toekomst van onze leefomgeving en een belangrijke meerwaarde kunnen creëren wanneer we de mogelijkheid hebben om creatieve en vernieuwende oplossingen aan te dragen.

We trachten het architectenberoep opnieuw op te waarderen, maar hier dienen ook jullie architecten aan mee te werken. Als we elkaar blijven beconcurreren met (te) lage erelonen of gratis werk, dan zullen we ons beroep en het respect hiervoor alleen maar verder uithollen.

Alleen samen kunnen we dit oplossen. Als iedereen zijn taak van architect waardig en correct uitvoert, kunnen we het tij keren, opdat ook bouwheren ons respecteren voor het complexe werk dat we binnen een soms tegenstrijdig wettelijk kader verrichten. We zullen uiteraard ook blijven aandringen op een wettelijk vastgelegd minimumereloon, zodat wanpraktijken van opdrachtgevers en confraters kunnen worden tegengegaan. Toch zijn we ervan overtuigd dat we sterker staan als het initiatief hiertoe vanuit het architectenveld zelf komt.

In 2016 werken we voor jullie verder op cultureel en maatschappelijk vlak. BVA blijft hierin het voortouw nemen omdat de cultureel maatschappelijke meerwaarde van de architect en zijn invloed op onze leefomgeving meer benadrukt moet worden. Binneneen evolutie diende architect steeds meer gaat herleiden tot een dienstverlenervoor het op punt stellen van de vormgeving, voor de vervulling van administratieve taken, voor de controle van allerlei mogelijke en onmogelijke reglementen en voor het opnemen van de verantwoordelijkheden van andere bouwpartnerswil BVA tegen de stroom in roeien en pleiten voor een model waarin de architect een belangrijke meerwaardebetekent voor de duurzame ontwikkeling van ons stedelijk landschap.

Wij hopen dit jaar opnieuw op jouw lidmaatschap te mogen rekenen. Door jou kunnen we onze ambities, om ons beroep waardevol en minder complex te maken, mede waarmaken.

Vrijwilligers die interesse hebben om een bepaald aspect op te volgen binnen een werkgroep of een activiteiten te organiseren, zijn altijd welkom zich te melden.

Wij wensen jullie een Inspirerend & Versterkend Architecturaal 2016.

Tot binnenkort
Sylvie Bruyninckx,
Voorzitter BVA
BVA versterkt en
verbindt architecten die
het maatschappelijk
belang van architectuur
binnen een duurzame
samenleving ter harte
nemen.

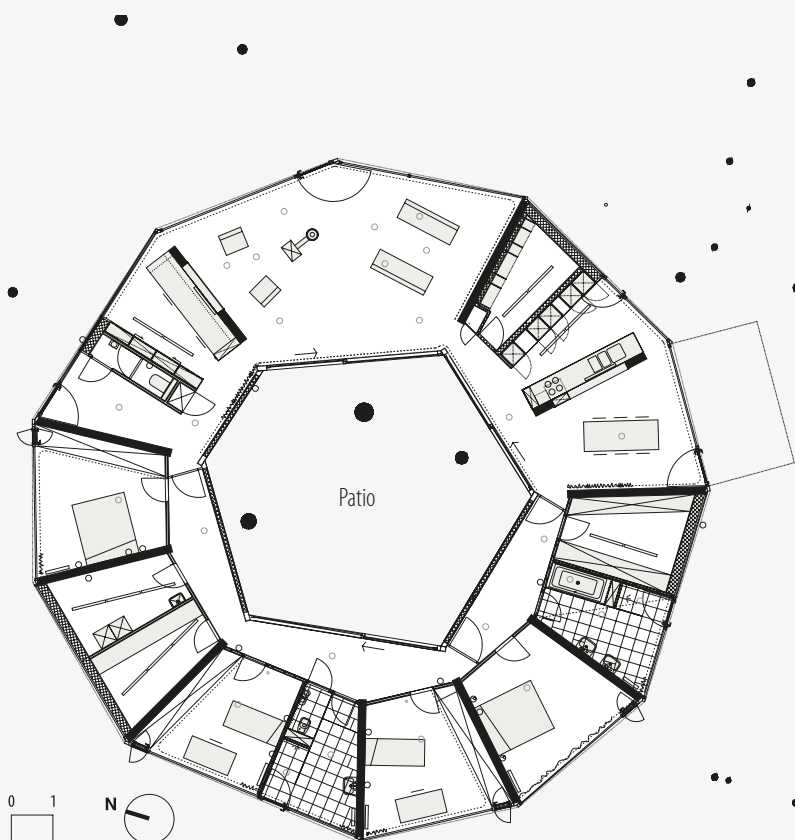
Ernest Allardstraat 21
1000 Brussel
Tel. +32 2 5122578
info@bvarchitecten.be
www.bvarchitecten.be

Woning « BM »

Dialoog met de natuur

Het uitgangspunt van dit atypische project is het bouwterrein waarop de woning werd ingeplant. De bouwheren beschikten inderdaad over een mooi bewaard perceel. De grote bomen die zich daar ontwikkeld hebben, resulteren in een landschappelijke kwaliteit die je niet voor mogelijk houdt op een bouwterrein.

De architecten Jan De Vylder, Inge Vinck en Jo Taillieu kregen de opdracht om hiervoor een bijzondere woning te ontwerpen. Hun filosofie was de bestaande context te beschouwen als een basisgegeven, als de eerste regel van een nog uit te schrijven verhaal. Volgens de architecten was het bos zelf het echte 'bestaande' dat zijn waarde moest behouden. Die zorg en die belangstelling voor de omgeving weerklinken in elke architecturale keuze van de ontwerpers en hun opdrachtgever.

© DVVT

Beauregard

Transformatie van een beschermd hoeve tot ontvangstcentrum voor artiesten

/ Arcadus architecte

/ rue du Moulin – 7500 Doornik

Dit stukje beschermd patrimonium behoorde ooit toe aan de slotbewaarders van Beauregard en maakt deel uit van een geklasseerde site met het kasteel van Froyennes, een hoeve, een watermolen en een vijver. De hoeve van Moulin Seigneurial bevat delen die dateren uit 1773, uit de 18^e en de tweede helft van de 19^e eeuw. Aangezien de activiteiten in de hoeve al een heel aantal jaren geleden stopgezet zijn, dreigde de staat van verval van het dak en de gebouwstructuur de voorbode te zijn van een trage dood. De beste manier om dit kostbaar stukje erfgoed te rehabiliteren en opnieuw te openbaren was het een nieuwe, publiek toegankelijke bestemming geven.

De bedoeling van de bouwheren is om er effectief kleine groepen artiesten-op-doorreis uit te nodigen voor een tijdelijk verblijf, zodat ze er elkaar kunnen ontmoeten en de Doornikse populatie en de lokale tradities kunnen leren kennen. Dit alles in een kwalitatieve beschermd omgeving.

Een volledige opfrissing van het bestaande gebouw en een vernieuwing van de sanitaire gedeelten waren nodig om het complex in zijn waarde te behouden en het tegelijk een nieuwe toekomst te kunnen geven. Het gebouw omvat voortaan een tentoonstellings-/expositiezaal in de schuur, gemeenschappelijke ruimtes zoals een eetzaal, een keuken en een ruimte met haard en bar in het residentiële gedeelte, een autonoom verblijf en kamers in de stallen en ateliers met slaapzaal en leeshoek voor de jongsten op de verdiepingen, evenals een seminarieruimte. Het administratieve gedeelte is ondergebracht in een nieuw volume dat in de plaats van de bakkerij kwam, die tijdens de werken is ingestort – identiek qua grootte en vorm, maar opgebouwd uit hedendaagse materialen zoals houtlamellen. Centraal op de koer staat een podium voor openluchtvoorstellingen.

De architecturale stempel beperkt zich tot het opzoeken van het oorspronkelijke karakter van het complex door latere ingrepen die het geheel oneer aandeden te elimineren en de authentieke elementen maximaal te behouden. Tegelijkertijd werd het algemene comfortniveau opgetrokken met het oog op de hedendaagse normen (thermische installatie, discrete verwarmings- en ventilatie-installaties, veiligheidssignalisatie, etc.).

Er werd heel wat aandacht besteed aan de 'omkeerbaarheid' van de uitgevoerde ingrepen: alle nieuwe inrichtingen kunnen op elk moment ongedaan gemaakt worden zonder de bestaande elementen te beschadigen of te degraderen.

Samen zorgen al deze belangrijke aandachtspunten voor een heldere, eenduidige lezing van de diverse stilistische evoluties die de hoeve doorheen de tijd heeft doorgemaakt – tot en met de hedendaagse ingrepen.

De deuren van de stal zijn vergroot, geïntegreerd in het metselwerk en bekleed met ijzer. De verticale circulatiekernen zijn duidelijk herkenbaar, maar leggen net als zoveel andere discrete interventies het nodige respect aan de dag voor de erfgoedwaarde van het gebouw.

/ Arcadus architecte SPRL

avenue du 3e Chasseur à Pied 14 – 7500 Doornik

tel. +32 (0)69 77 67 81

archi@arcadus.be

www.arcadus.be

/ Verantwoordelijke architect

Stéphane Meyrant

/ Verantwoordelijke architecte

La petite Fabriek ASBL & Via Lactea VZW

/ Aannemers

GCM SPRL

Woodstar/Wood Arts NV

Elektro Demeyere BVBA

BC Chauffage SPRL

/ Foto's

© Serge Brison

Not just another
briq in the wall

stalto^{light}

Nóg lighter, nóg handiger

It's all about
the details

onze focus:

- Vederlichte balk (3 kg/m)
- Kampioen in renovatie
- 8 m (zelfdragend tot 5 m)
- Vloersysteem met lichtgewicht vulpotten

ploegsteert
The new building tradition.

Archix, kleine maar fijne BIM-pionier

In tijden die steeds moeilijker worden voor architecten, toont Archix dat BIM zelfs voor een klein architectenbureau een heuse meerwaarde kan vormen. Tase ontmoette één van de zaakvoerders – architect Florian Campion – voor een boeiend onderhoud over een brandend actueel onderwerp.

Florian, kan je de organisatie van jullie bureau even toelichten?

Archix bestaat uit twee architecten, namelijk Charlotte Xhoffer en mezelf. Tot op heden doen we enkel residentiële projecten, waarvan 80 % renovatie. We werken graag voor particuliere eigenaars die bouwen om er zelf in te gaan wonen omdat ze redeneren vanuit een langetermijnvisie en de nodige motivatie tonen voor een geslaagd architecturaal project.

Om te kunnen beschikken over een stabiele inkomstenbron hebben jullie jullie activiteiten gediversifieerd. Hoe precies?

We hebben ons activiteitenpakket inderdaad uitgebreid met diensten die complementair zijn met onze architectenpraktijk. In de eerste plaats met het maken van visualisaties en modellen voor andere bureaus. Voorts ook met opleidingen en projectconsultancy. Deze drie takken vullen elkaar goed aan, want ze garanderen ons stabiele inkomsten en laten ons toe om efficiënter te werk te gaan in de andere twee activiteitentakken.

Uw stagemeester heeft een bepalende rol gespeeld. In welke zin?

Tijdens mijn stage opteerde mijn stagemeester Etienne Blave ervoor om binnen zijn bureau over te stappen van AutoCAD op Revit. Ik heb dus de unieke kans gekregen om een BIM-software te implementeren. Deze ervaring heeft mijn toekomst bepaald. Het is uitzonderlijk dat je in het begin van je professionele loopbaan tijd en ruimte krijgt om zo'n nieuwe technologie te ontdekken. Het was ook daar dat ik alles geleerd heb over de kwaliteit van een architectuurproject.

Hoe zorgt BIM er concreet voor dat jullie werk rendabeler wordt?

Ik geef twee voorbeelden: de puntenwolk en de fasering. Tot nog toe besteedde ik mijn tijd ofwel aan het maken van een opmeting en het tekenen van de omgeving, ofwel moest ik me wenden tot een landmeter. De puntenwolk die gegenereerd wordt door een 3D-scanner of een drone bezorgt me een exacte opmeting, kost me minder geld en wordt aanvaard door stedenbouw.

Wat de fasering betreft: ik slaag erin om het nieuwe van het bestaande te onderscheiden in eenzelfde digitaal model, net zoals ik in de bestaande toestand kan aanduiden welke bouwelementen te behouden en welke te slopen zijn. Ik heb dus een beter inzicht in de voortgang van de werf en kan mijn intenties makkelijk communiceren aan de aannemer.

Welke verbeteringen heb je in het vooruitzicht?

Wel, de volgende stap is de meetstaten uit de Revit-model te halen, en daarna het bestek automatisch te produceren. BIM maakt dat allemaal mogelijk, maar je moet uiteraard op een goed gestructureerde manier te werk gaan.

Om dit alles met de klassieke methodes te realiseren, had ik een tekenaar onder de arm moeten nemen. Tot op heden slaag ik er evenwel in om dit zelf te doen. Het is jammer voor die tekenaars, maar de inkomsten van een architect zijn helaas te laag en momenteel kunnen we ons die extra kost niet veroorloven.

Wat raadt u uw collega's aan met betrekking tot de implementatie van een BIM-programma?

Financieel gezien is het sinds de komst van Revit LT zeker haalbaar. Maar om er echt mee te kunnen werken, moet je je laten opleiden en ondersteunen. Ik heb hiervoor beroep gedaan op Tase. Zij zijn gespecialiseerd in architectuur en werken uiterst professioneel werkt. Dat is zo goed megevallen dat ik uiteindelijk zelfs een van hun erkende opleiders geworden ben!

> TASE SOLUTIONS

Av. Col. Picquart 51-53

B 1030 Brussel

Tel. +32 (0)2 247 92 06

cad@tase.be – bim@tase.be

www.tase.be

De ecoTEC exclusive met Green iQ.

Het maximum.

Het maximum van toekomstgerichte condensatietechnologie: de ecoTEC exclusive.

Geïnspireerd door de laatste innovaties in condensatietechnologie kijkt Vaillant met de ecoTEC exclusive al volop naar de toekomst. De nieuwe condensatiegaswandketel beschikt over het nieuwe All Gaz-systeem dat zorgt voor een maximale efficiëntie en flexibiliteit.

Meer nog: het is ook het eerste product in een lange rij dat het Green iQ-label draagt. Onder die noemer verzamelt Vaillant de reeks producten die optimaal gebruik maken van hun energiebronnen en zo heel duurzaam zijn. Extra comfort made in Germany krijg je met de geïntegreerde internetverbinding waarmee je de verwarming vanop afstand bedient.

Haal het maximum van efficiëntie ook in huis: krijg nu 5 jaar garantie op de ecoTEC exclusive. Kijk voor meer info op www.vaillant.be/ecotecexclusive

Het goede gevoel de juiste keuze te maken.

energieklasse

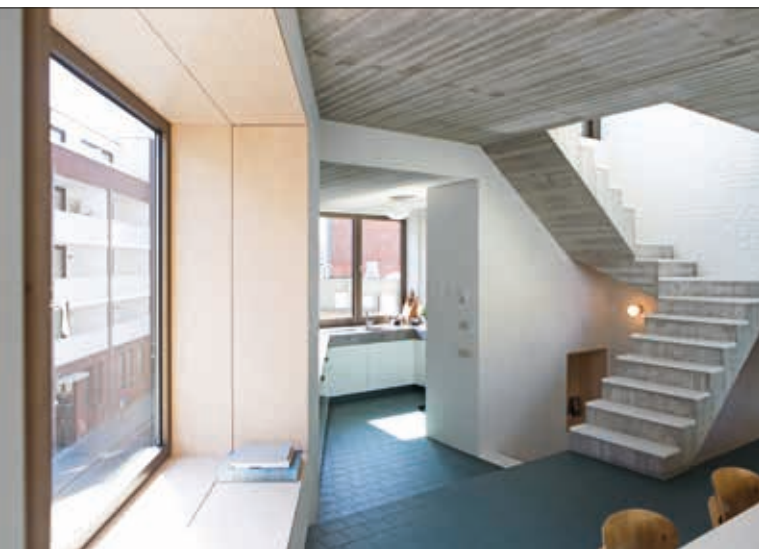
■ Condensatieketels ■ Zonne-energie ■ Warmtepompen

Omdat **Vaillant** vooruitdenkt.

Riant wonen op een kleine ruimte in hartje Antwerpen

/ Vermeiren – De Coster architecten
/ Haringrodestraat 36 – 2018 Antwerpen

Een gerenoveerde woning als ode aan de negentiende-eeuwse stad – een compact plan op een miniscuul hoekperceel met grote raampartijen, uitkijkend over de omgeving en de boomkruinen van de stadsboulevard. Een knus onderkomen dat aantoont hoe je als architect en bewoner intelligent kan omgaan met de steeds schaarser wordende binnenstedelijke ruimte. Kortom: een terechte winnaar van de Belgian Building Award 2015 in de categorie 'Residentieel gebouw'.

Wat ooit een bouwvallig hoekpand was in het centrum van Antwerpen, is omgetoverd tot een compact, hedendaags woonvolume met kantoorruimte. Het ontwerp is van de hand van Lieve Vermeiren en Johan De Coster, die er zelf hun intrek namen. De scherpe punt van het bouwblok biedt veel kwaliteiten, ondanks een beperkte oppervlakte van slechts 48 m².

De klassieke stapeling van woonfuncties wordt omgedraaid om de leefruimtes in relatie te brengen tot de hoger gelegen buitenruimtes (dakterras en daktuin) en uitzicht te bieden op de stedelijke flux en de weelderige kruinen van de platanen in de straat. Centraal in de woning bepaalt een doorlopende, ter plaatse gestorte betonnen trap de ruimteverdeling: hij deelt de eerste verdieping eenvoudig op in twee

slaapvertrekken en een badkamer, wordt kamerbreed op de tweede verdieping om keuken en eetruimte subtiel van elkaar te onderscheiden en groeit in die eetruimte uit tot een vrijstaande betonsculptuur die leidt naar de zitruimte en het dakterras op de derde verdieping.

Het gelijkvloers met kantoorruimte, gastentoilet, inkomruimte en fietsenberging wordt verheven van het straatniveau om de bestaande kelder te verruimen en het kantoor meer privacy te gunnen. De inkompartij krijgt via de toegangstrappen vanaf het voetpad een statige, maar uitnodigende aanblik die de overgang tussen het publieke en private gedeelte benadrukt. De oude gevels op de verdiepingen zijn aan de buitenzijde geïsoleerd en bepleisterd met een geborstelde uitvoering in twee verschillende richtingen. Ze bezorgen het gebouw een tactiele en fragiele huid, die aan de basis ontspringt uit een robuuste betonnen sokkel.

/ Vermeiren – De Coster architecten

Haringrodestraat 36 – 2018 Antwerpen

tel. +32 (0)3 293 96 05

info@lievevermeiren.be

www.lievevermeiren.be

/ Architect-vennoten

Lieve Vermeiren et Johan De Coster

/ Aannemer

Algemene Bouwonderneming

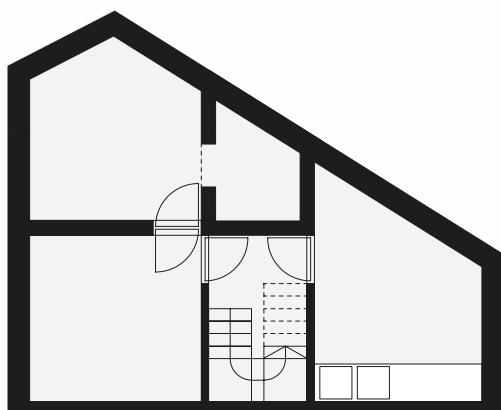
Frans Willems

/ Foto's

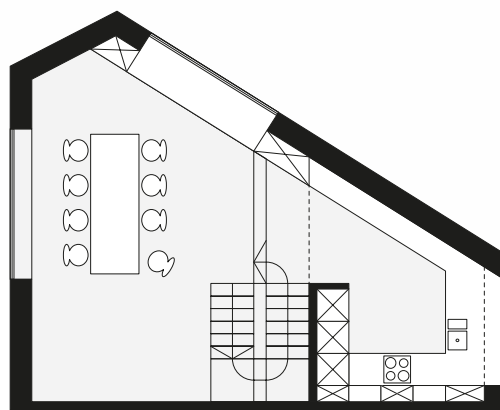
© Niels Donckers (exterieurbeelden) et

© Thomas Legrève (interieurbeelden)

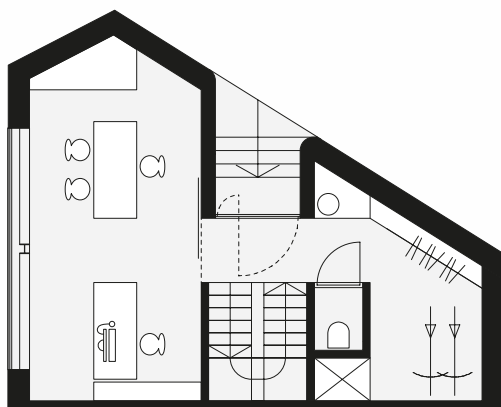

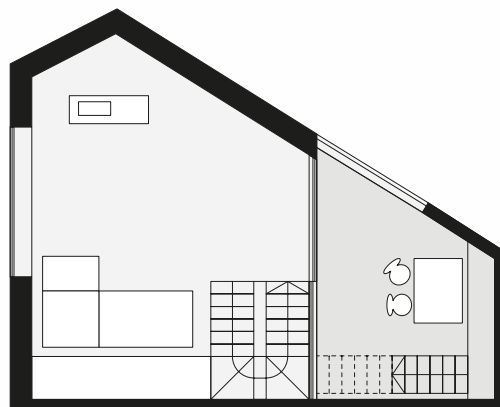
-1

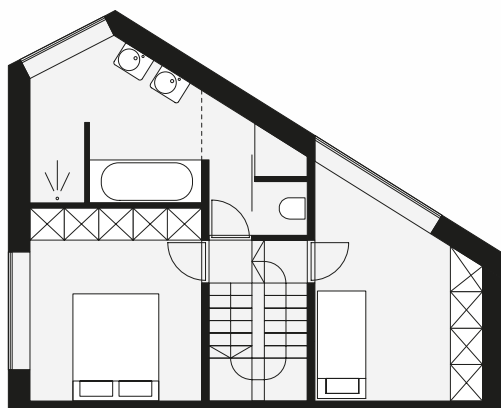
+2

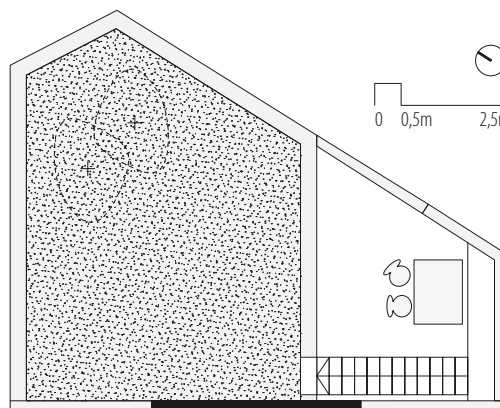
+0

+3

+1

+4

Pôle Marhexe – Het station van Herstal

Iconisch station creëert nieuw stedelijk elan

/ ARJM architecture (station) – Sum (publieke ruimte)

/ rue de la Station, rue Saint-Lambert, rue Marexhe, place des Demoiselles de Herstal – 4040 Herstal

De uitdagingen op de strategisch gelegen stationssite waren talrijk: in de eerste plaats de omringende wijk herwaarderen, opnieuw de connectie maken met het stadscentrum en het stedelijk netwerk reconstrueren om een progressieve verbetering van het levenskader te ondersteunen. Het stationsgebouw en de onmiddellijke omgeving kaderen in een nieuw stramien van publieke ruimtes, dat bestaat uit een plein en een park. Met zijn diverse functies en markante identiteit vormt het geheel een verrassende stedelijke aantrekkingspool en nodigt het uit tot verdere ontdekking.

In wezen werd in dit project een vergeten stuk landschap langs het spoor gereactiveerd. De sterke glooiing van het terrein is gebruikt om een reeks trapsgewijze plateaus vorm te geven met behulp van een gps-gestuurde machine. De plateaus herstellen het talud in kwestie en maken het esthetischer en toegankelijker. Dit heeft ervoor gezorgd dat deze hellende strook voortaan deel uitmaakt van de stad en dat verschillende landschapsfragmenten nu verweven zijn via enkele mooie perspectieven. Het stationsgebouw vormt de kern van de ruimtelijk-architecturale compositie en fungeert op elk van de verschillende niveaus als oriëntatiepunt. Het plein en de perrons zijn met elkaar verbonden via enkele paden.

De herdefiniëring van een stationsgebouw als antwoord op de hedendaagse uitdagingen inzake spoorinfrastructuur stond centraal in dit project en opende nieuwe gebruiksmogelijkheden binnen de bestaande stedelijke dynamiek. De beslissing om het station in te graven en te omringen met verschillende ruimtelijke configuraties opende de weg naar een radicale architectuur: ritme, licht, massa en de relatie met de omringende publieke ruimte werden in vraag gesteld. Het ontwerp van het gebouw is ontsproten uit een concept met een levendige vormenstructuur: de inplanting in U-vorm op een dubbele fundering moet de grond van het talud op zijn plaats houden, zodat de vierde gevel zich rijklijk kan openen naar het aanpalende plein, waar een zuilengang zowel de brede toegangsdeuren als de bezoekers beschut tegen weer en wind. De karakteristieke toren doet dienst als verticaal circulatieplatform.

De expressieve kracht van het gebouw komt eveneens voort uit de materiaalkeuze. Het zelfverdichtend beton, met rode tint die doet denken aan geoxideerd staal, is gekozen vanwege zijn strakke oppervlak en zijn duurzaamheid. De samenwerking tussen aannemer BAM Galère en Febelcem was cruciaal voor de ontwikkeling en de toepassing van dit uitzonderlijke materiaal. Het gebruik van bekistingen en verticale houten latten heeft gezorgd voor een specifieke afdruk in de oppervlaktetextuur. Nochtans gebeurde de materiaalkeuze allereerst met het oog op de resistentie tegen het intensief gebruik van de publieke ruimte. Maar daarnaast laat het gebruik van materialen in hun primaire gedaante de creatie van een eenvoudig architecturaal vocabularium en een heldere definitie van de publieke ruimtes toe. De keuze voor binnenisolatie en de onzichtbare integratie van de technieken dragen bij aan de monumentale dimensie van het gebouw en de bijzondere uitstraling van de markante façade.

Grote Prijs Architectuur
van Wallonië 2015
(categorie niet-residentieel)

/ **ARJM architecture** SPRL (station)
Abdelmajid Boulaioun, architect
Charleroise Steenweg 227 – 1060 Brussel
tel. +32 (0)2 502 13 15
www.arjm.be

/ **Medewerkers**
Jean-Philippe Jasienski, Stéphane Massicot,
Marc Rouserez, Anna Siwik

/ **Sum** (stedelijke ontwikkeling – publieke
ruimte)
Livia de Béthune, architecte en
stedenbouwkundige
Waterloolaan 90 – 1000 Brussel
tel. +32 (0)2 512 70 11
www.sum.be

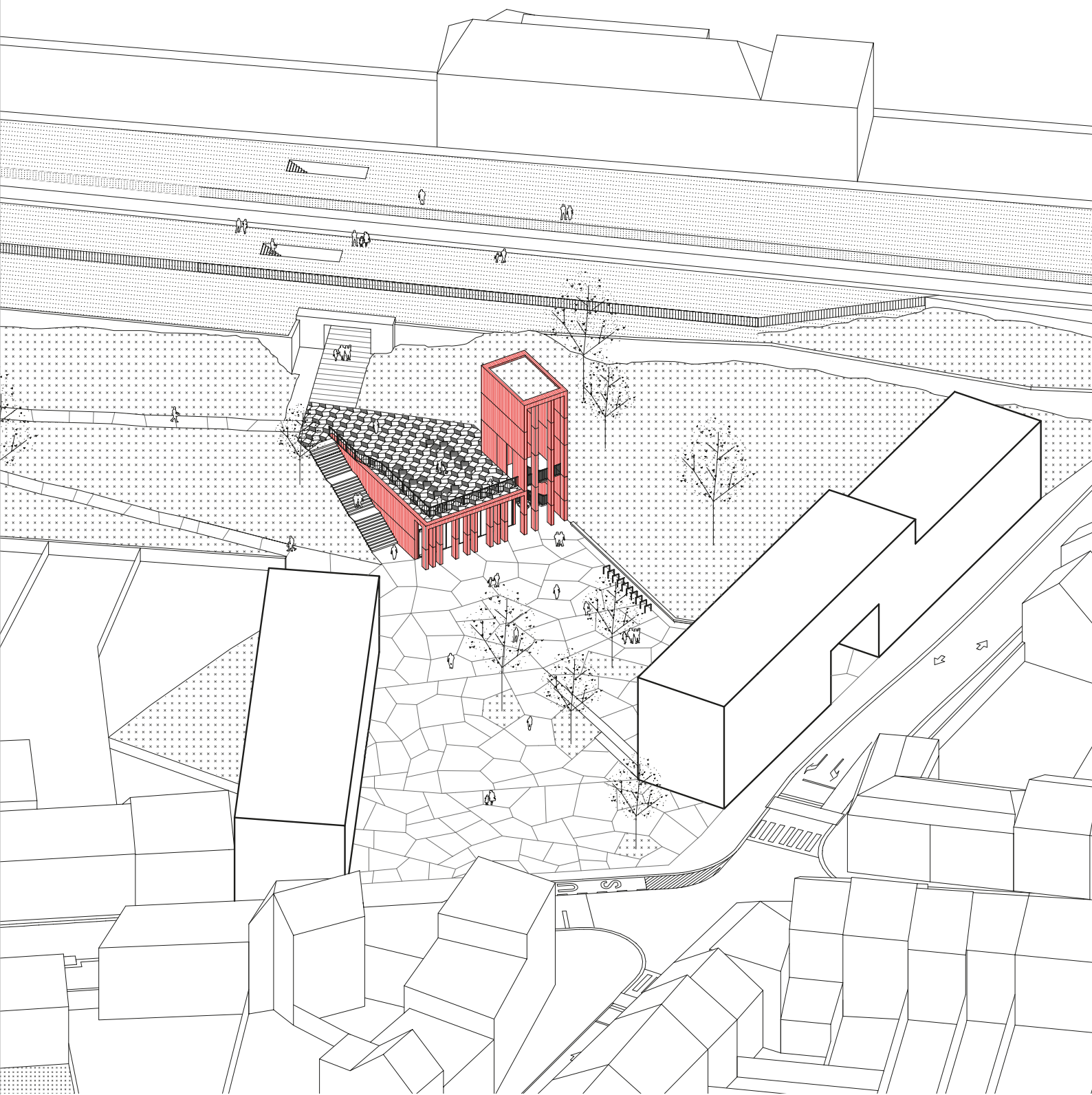
/ **Medewerkers**
Tomas Luyten, Eric Quinet

/ **Bouwheer**
Stad Herstal

/ **Studiebureau stabiliteit, technieken
en EPB**
ARCADIS Belgium
Richard La

/ **Foto's**
©Filip Dujardin

Overheidsopdrachten, schrikbeeld voor veel architecten

Op naar een gestructureerde methodiek voor de beoordeling van offertes

Harmony Doumont
Consultant inzake de analyse
en de toekenning van
overheidsopdrachten
h.doumont@gl3.be

Het is voor geen enkele architect een geheim dat de wetgeving hen bij overheidsopdrachten al te vaak dwingt om quasi op te treden als jurist opdat ze hun werk terdege zouden kunnen uitvoeren. Er wordt hen immers gevraagd om naast het ontwerpen op zich ook de gunningsprocedure te definiëren, de aanbesteding bekend te maken, de verkoop van de dossiers in goede banen te leiden, de vragen van de kandidaat-aannemers te beantwoorden en (tot slot) de aannemer aan te duiden die het werk mag uitvoeren – al bij al een vervelende en tijdrovende vergelijkende studie.

De architect is vaak slecht gewapend en weinig geïnformeerd wanneer hij start met het vergelijken en beoordelen van de ingezonden offertes. Wanneer de deadline voor het inzenden van de dossiers gepasseerd is, kijkt hij op tegen een berg administratieve documenten: verbintenisformulier, RSZ-attest, fiscaal attest, erkenningscertificaat, registratie, financiële situatie van de onderneming, lijst onderaannemers, veiligheids- en gezondheidsplan, sociale bijdragen en tot slot de prijsopgave zelf. Tal van documenten die voor de architect moeilijk te begrijpen zijn en die hij desalniettemin op elkaar moet zien af te stemmen.

Hoe begin je hieraan? Hoe moet je de wet van juni 2006, het Koninklijk Besluit van 15 juli 2011 en hun artikels interpreteren? Hoe moet je het gunningsrapport klaar en duidelijk opstellen, opdat het gestructureerd en begrijpelijk zou zijn voor alle partijen die bij de opdracht in kwestie betrokken zijn? Uiteraard bestaan er verschillende methodieken voor gunningsrapporten. Laten we echter strven naar één algemene benadering.

TOEGANGSRECHT EN KWALITATIEVE SELECTIE

In eerste instantie gaat de architect over tot de 'selectiefase', die bestaat uit twee verschillende facetten: het toegangsrecht en de kwalitatieve selectie. Samen vormen ze de administratieve analyse van de offertes. In dit stadium is het onderzoeken van een inventaris nog niet aan de orde. Zich baserend op het administratief bestek bestudeert de architect de ingezonden documenten van elke aannemer in hun respectievelijke offertes. Om een globaal beeld te krijgen, is het aan te raden om een synthesesetabel op te stellen (één kolom per inschrijver) met een inventaris van de documenten in de administratieve bestekken.

Wat het **toegangsrecht** betreft: als de aanbestedende dienst geen toegang heeft tot de DIGIFLOW-toepassing, omvatten de ingezonden documenten doorgaans het fiscaal attest, het uittreksel uit het strafregister en het RSZ-attest. Dit laatste is enkel geldig als het een stempel van de overheidsdienst bevat en gedateerd is op het voorlaatste trimester voor de uiterlijke inzendingsdatum van de offertes.

Met het oog op de **kwalitatieve selectie** moet de aannemer bewijzen dat hij effectief behoort tot de vereiste klasse en categorie om de opdracht in kwestie te mogen uitvoeren. Het is niet uitzonderlijk dat er nog andere documenten worden opgevraagd zoals een bankverklaring, een beroepsaansprakelijkheidsverzekeringsattest, het omzetcijfer, etc. Desalniettemin kan het bij het opstellen van de administratieve bepalingen in feite overbodig zijn om van de inzender andere documenten te eisen dan het erkenningsbewijs. Om dit te bekomen, heeft de aannemer immers al tal van financiële en technische garanties moeten voorleggen aan de Commissie voor erkenning der aannemers, die overigens een stuk strenger zijn dan wat de architecten normaal gesproken eisen voor de kwalitatieve selectie. Bijgevolg kan je ervan uitgaan dat een aannemer aan alle voorwaarden voldoet als hij behoort tot de vereiste klasse en categorie.

De architect is vaak slecht gewapend en weinig geïnformeerd wanneer hij start met het vergelijken en beoordelen van de ingezonden offertes.

Bij het opstellen van het rapport kan het voorvallen dat de architect te maken krijgt met een onvolledig of ontbrekend document. Moet hij de aannemer in kwestie dan meteen uitsluiten? Hoe dan ook stipuleert het beginsel van behoorlijk bestuur dat

de kandiderende aannemer wordt uitgenodigd om zijn offerte te vervolledigen, evenwel zonder ze verder te kunnen aanpassen en binnen een termijn van twaalf kalenderdagen. Als de aannemer

Voor de bevestiging van de volledigheid en de aanvaardbaarheid van het veiligheids- en gezondheidsplan moet men zich wenden tot de veiligheids- en gezondheidscoördinator van het projectaanpassen.

dit bericht gepast beantwoordt en het later ingezonden document aanvaardbaar is, kan de offerte alsnog volwaardig beoordeeld worden. Een offerte die daarentegen onvolledig blijft, zal definitief niet weerhouden worden. De architect hoeft dat dossier niet verder te analyseren: de vermelde prijzen zullen niet in rekening gebracht worden bij de finale beoordeling of de eventuele berekening van een gemiddelde.

FORMELE REGELMATIGHEID

De kwestie van de formele (on)regelmaticheid is extreem belangrijk bij de toekenning van overheidsopdrachten. Het is voor de architect cruciaal om alle gegevens grondig te analyseren en te controleren alvorens een offerte formeel wettig te verklaren. Ook bij deze procedure kan het nuttig zijn om een synthesesetabel op te stellen (één kolom per inschrijver) met een niet-exhaustieve lijst essentiële elementen:

- Het verbintenisformulier en de prijsopgave moeten ingevuld, gedateerd en gesigneerd zijn. Zo niet zal de offerte onregelmatic verklaard worden;
- In het geval dat de prijsopgave niet genoteerd zou zijn op het opdrachtformulier, is het **noodzakelijk** dat ze tenminste een prijsvergelijking toelaat. Als de aannemer voor een bepaalde post verschillende tarieven opgeeft, kan de offerte als onregelmatic beschouwd worden;
- Heeft de aannemer een veiligheids- en gezondheidsplan en een bewijs van sociale bijdragen bezorgd? Om de volledigheid en de aanvaardbaarheid ervan te kunnen afkondigen, moet men zich wenden tot de veiligheids- en gezondheidscoördinator van het project. Het ontbreken van een veiligheids- en gezondheidsplan staat gelijk aan formele onregelmaticheid van de offerte. Maar als het document daarentegen als onvolledig of te weinig gedetailleerd wordt bestempeld, gaat het om een materiële onregelmaticheid (verantwoordelijkheid van de veiligheids- en gezondheidscoördinator);
- Hoewel dit in wezen zelden wordt toegepast, stipuleert de goede praktijk inzake overheidsopdrachten dat de identiteit van de inschrijvende aannemers niet op de enveloppe vermeld staat, want anders zou de offerte onregelmatic kunnen worden verklaard. De enveloppe moet dus anonimiteit garanderen (artikel 6 van het KB van 15/07/11).

MATERIËLE REGELMATIGHEID (NUMERIEKE ANALYSE)

In tegenstelling tot de selectiefase moet de analyse van materiële regelmaticheid (toepassing van artikel 96 en 97 van het KB van 15/07/11) in het kader van de controle van de formele regelmaticheid voor alle ingezonden offertes gebeuren door een aangewezen inschrijver, formeel regelmatic of niet (toepassing van artikel 97 §6 van het KB van 15/07/11).

Om hun materiële regelmaticheid te controleren, komt het er voor de architect in dit stadium op aan om de gegevens van elke offerte in te geven op basis van het samenvattende inventaris. Deze fase krijgt zowel vorm in de tabellen als in het geschreven rapport, waarin elke numerieke verrichting vertaald wordt naar een letterlijke beschrijving. Het is aangewezen om alle offertes te bundelen op eenzelfde blad van een tabel.

Met het oog op een complete analyse zal het dossier bestaan uit vier achtereenvolgende pagina's, zijnde:

1. **gegevenscodering** (met afrondings- en rekenkundige fouten, het Koninklijk Besluit maakt dus gewag van puur materiële fouten);
2. **de correctie**: op basis van de encodingstabel geeft deze tabel de correcties weer die aangeduid werden in de eerste tabel (toepassing van artikel 96 van het KB van 15/07/11);
3. **basis bestelling**: op basis van de 'correctietabel' geeft deze tabel alle kwantitatieve verbeteringen weer en kent hij alle offertes exacte hoeveelheden toe — zowel positief als negatief (Toepassing van artikel 97 §2 van het KB van 15/07/11);
4. **basis rangschikking**: op basis van de 'bestellingstabel' geeft deze tabel de (exacte) **positieve** hoeveelheden weer voor elke offerte. Wat de **negatieve** hoeveelheden daarentegen betreft, spelen de wijzigingen die door de aanbestedende overheid aanvaard worden en die een vermindering van de hoeveelheden tot gevolg hebben, enkel in het voordeel van de inschrijvers die ze gemeld hebben en enkel in de mate dat hun verantwoording is aanvaard. Het is in deze hoedanigheid dat de bestellingstabel fundamenteel verschilt van de rangschikkingstabel. De keuze voor een bepaalde aannemer gebeurt op basis van de rangschikkingstabel. (Toepassing van artikel 97 §5 van het KB van 15/07/11)

De realisatie van een offertevergelijking wordt al in acht genomen voor de bekendmaking van de aanbesteding, op hetzelfde moment als het formuleren van de administratieve bepalingen.

A. GEGEVENS CODERINGE

De voornaamste elementen van een geslaagd en begrijpelijk rapport zijn:

→ Gebruik van kleuren met legende in het 'inventarisgedeelte' van het rapport.

→ De verschillende benodigde kolommen in de 'encodingstabel':

- Een kolom 'initiële hoeveelheid' (hoeveelheid berekend door ontwerper);
- Een kolom 'toegestane hoeveelheid' (herberekende hoeveelheid, bestempeld als 'definitief' door de ontwerper);
- Voor elke inschrijver een kolom 'voorgestelde hoeveelheid door de aannemer' (hoeveelheid die voorgesteld is door de aannemer, maar die nog niet geverifieerd is door de ontwerper);
- Voor elke inschrijver een kolom 'eenheidsprijs';
- Voor elke inschrijver een kolom 'partieelsom';
- Voor elke inschrijver een kolom 'partieelsom met toegestane hoeveelheid';
- Voor elke inschrijver een kolom 'verschil tussen de twee partieelsommen';

In deze tabel moeten de offertes ingegeven worden **zoals ze zijn ingediend** door de kandidaat-aannemers. Vandaar dat de ontwerper de afrondings- en rekenkundige fouten moet ingeven, net als de verbetering van de hoeveelheden en de aanvulling van de leemtes. Het is aan te raden om een onderscheid te maken tussen de verbeteringen die al wel en nog niet doorgevoerd zijn (bijvoorbeeld via het gebruik van verschillende kleuren).

B. DE CORRECTIE

Vervolgens gaat de architect de fouten corrigeren die in de offertes gesloten zijn, zowel afrondings- en rekenkundige fouten als transcriptiefouten. Hij zal eveneens een antwoord bieden op de opmerkingen van aannemers die geen blijk geven van een verbetering van hoeveelheden en aanvulling van leemtes. De gekozen kleur voor het markeren van de fout wordt gewijzigd met het oog op een beter begrip van de gegevens.

C. BASIS BESTELLING

1. Analyse van de verbeterde hoeveelheden

Deze stap dient om het bedrag van de offertes te bepalen op basis van hoeveelheden die als 'exact' en 'te bestellen' werden bestempeld. Voor de bestellingsstudie lijst de architect het geheel van posten op die aanleiding geven tot een verbetering van de hoeveelheid. Enkel die posten kunnen gecontroleerd worden en waar nodig kwantitatief aangepast worden. Eens al de posten opgeijst zijn, gaat de architect de aannemelijkheid van de opmerkingen na en bepaalt hij de toegestane hoeveelheden – te vermelden in de kolom die daarvoor voorzien is in de tabel. In de kolom 'partieelsom met toegestane hoeveelheid' wordt de toegestane

hoeveelheid via een simpele rekensom vermenigvuldigd met de 'eenheidsprijs'. Aangezien bepaalde aannemers al dan niet verbeteringen van hoeveelheden doorvoeren, kan je de offertes tot slot upgraden in de kolom 'verschil tussen de twee partieelsommen' door een deltaformule op te stellen ('een verandering van'). De uitkomst van al deze deltaformules moet opgeteld of afgetrokken worden van het totale bedrag van de offerte.

2. Aanvulling van leemtes en varianten

Dans la base commande, l'architect devra également analyser les omissions réalisées par les soumissionnaires mais également celles relevées par les soumissionnaires eux-mêmes. Pour l'analyse de ces omissions, l'architect devra appliquer respectivement l'article 97 S3 et S4 de l'AR du 15/07/2011. Il sera également tenu d'analyser les variantes obligatoires. Soulignons tout de même qu'un soumissionnaire qui ne remet pas de prix pour une variante obligatoire, voit son offre frappée d'irrégularité matérielle.

D. BASIS RANGSCHIKKING

De basis rangschikking laat je toe om een klassement van de ingezonden offertes op te maken. In deze fase is de toepassing van artikel 97 S5 van het KB van 15/07/2011 essentieel. Je moet erop toezien dat de kwantitatieve wijzigingen die de hoeveelheid verhogen worden toegepast bij alle inschrijvers, terwijl de hoeveelheden die leiden tot een kwantitatieve vermindering enkel worden toegepast op de inschrijvers die gewag hebben gemaakt van een kwantitatieve wijziging. Een slechte toepassing van dit artikel kan aanleiding geven tot conflicten of betwistingen. Waakzaamheid is dus geboden!

E. VERGELIJKING VAN DE OFFERTES

Alvorens te bepalen welke aannemer de opdracht gegund krijgt, moet de architect de normaliteit van het totale offertebedrag en de eenheidsprijzen nog verifiëren door respectievelijk de 85 %-regel en de 85 %-en-115 %-regel toe te passen (toepassing van artikel 100 van het KB van 15/07/2011). De aannemers worden bevraagd als de prijzen abnormaal (hoog of laag) zijn, met een uiterlijke antwoordtermijn van twaalf kalenderdagen. Als de inzender niet in staat is om zijn prijzen op een coherente manier te rechtvaardigen met het oog op de technische voorschriften in het bestek, kan zijn offerte als wezenlijk onregelmatig bestempeld worden, met nietigverklaring tot gevolg.

F. RESULTAAT VAN DE ANALYSE

In het kader van deze analyse kan de architect de identiteit van de laagstbiedende aannemer onthullen aan de aanbestedende overheid. Het is de aanbestedende overheid die de opdracht na een controle van het rapport van de architect officieel toekent aan de uitverkoren aannemer.

CONCLUSIE

Het is voor een architect essentieel om zijn rapport volgens de regels van de kunst op te stellen, want het is van kapitaal belang. Het is immers op dit rapport dat de aanbestedende overheid zich baseert om de opdracht definitief toe te kennen aan een aannemer. In geval van conflict is het helaas opnieuw op basis van dit rapport dat de tegenpartij (aannemer EN aanbestedende overheid) beroep aantekent, enerzijds door in haar verdediging (op het niveau van de aannemer) te stellen dat een bepaald artikel slecht is toegepast, en anderzijds door waar nodig de verantwoordelijkheid van de architect in te roepen (op het niveau van de aanbestedende overheid).

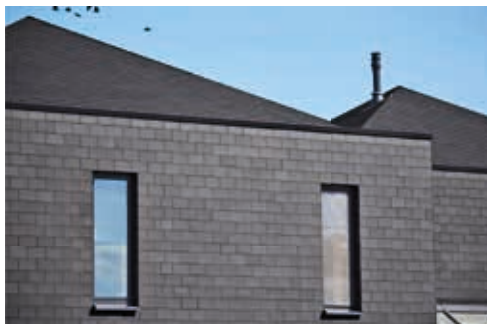
De toepassing van de Belgische wetgeving inzake overheidsopdrachten kan streng en complex lijken, er bestaan echter bureaus die zich gespecialiseerd hebben in gunningsrapporten en die zich toelagen op het uitvoeren van een deel van of al het administratief werk dat overheidsopdrachten met zich meebrengen — door dezelfde methodiek toe te passen op elke opdracht, kan het opstellen van zulke rapporten een stuk makkelijker worden. Het is evenwel belangrijk om geen enkele stap te verwisselen of over het hoofd te zien.

De realisatie van een offertevergelijking wordt dus al in acht genomen voor de bekendmaking van de aanbesteding, op hetzelfde moment als het formuleren van de administratieve bepalingen. Goed gedefinieerde bepalingen vanaf de aanvang van de aanbesteding zullen heel wat tijdswinst opleveren — enerzijds voor de aannemers die meteen gesensibiliseerd worden door de in te dienen documenten; anderzijds voor de ontwerper die de vergelijkende studie moet uitvoeren.

*«Elke moeilijkheid die je tegenkomt op je weg moet je aangrijpen om opnieuw vooruitgang te boeken»
Pierre de Coubertin*

Bellus : de slanke en lichte keramische lei van Wienerberger/Koramic krijgt extra kleur

Dankzij haar slanke profiel en lichte gewicht duikt de keramische Bellus-lei van Wienerberger steeds vaker op in het straatbeeld. Dat succes zal nog toenemen. Als kwaliteitsvol en oogstrelend alternatief voor leien of dakpannen in nieuwbouw én renovatie is de Bellus behalve in antraciet mat nu ook verkrijgbaar in de nieuwe kleuren natuurrood en terra bruin.

Wienerberger

Strak en hedendaags

Door haar vormgeving is de Bellus de aangewezen oplossing voor hedendaagse nieuwbouw of renovatie. Dankzij de dunne voetzijde van de keramische lei en de aangepaste breedte van de vorst lijkt het dak gewoon door te lopen. Keramische hulpstukken garanderen een strakke afwerking en detaillering, die de architectuur versterken.

Doeltreffend

De Bellus kan elk hellend dak de baas. De vorst is verkrijgbaar in twee openingshoeken, geschikt voor dakhellingen van 27° tot 50°.

Kleurvast

De keramische Bellus-lei is kleurvast dankzij het engobeprocess. Een fijne, matte deklaag wordt vastgebakken in de klei. Dat levert een esthetisch veel duurzamer resultaat op dan een gecoate afwerking.

Economisch

De Bellus heeft een doorlopende ophangneus. Daardoor moeten niet alle keramische leien stuk voor stuk worden vastgemaakt, wat de plaatsing vergemakkelijkt en minder tijd vergt.

Ecologisch

De keramische Bellus-lei wordt lokaal geproduceerd met behulp van plaatselijke en recycleerbare natuurlijke grondstoffen. Het transport blijft tot een minimum beperkt. In de levenscyclusanalyse scoort de Bellus dan ook prima. Dat wordt bevestigd door het uiterst strenge natureplus-milieulabel.

Wienerberger is de enige producent die dit milieucertificaat in België kreeg uitgereikt voor dakbedekkingsmaterialen.

Lichtgewichtkampioen voor uw renovatie

Oude dakpannen of leien vervangen? Met de Bellus hoeft je de dakstructuur in heel wat gevallen niet te versterken. De keramische lei weegt immers heel weinig. Ideaal dus voor een budgetvriendelijker renovatie.

→ Voor meer info: www.koramic.com

**Batibouw-beurs, Brussels Expo,
25/02/2016 – 06/03/2016, hal 5, stand 309**

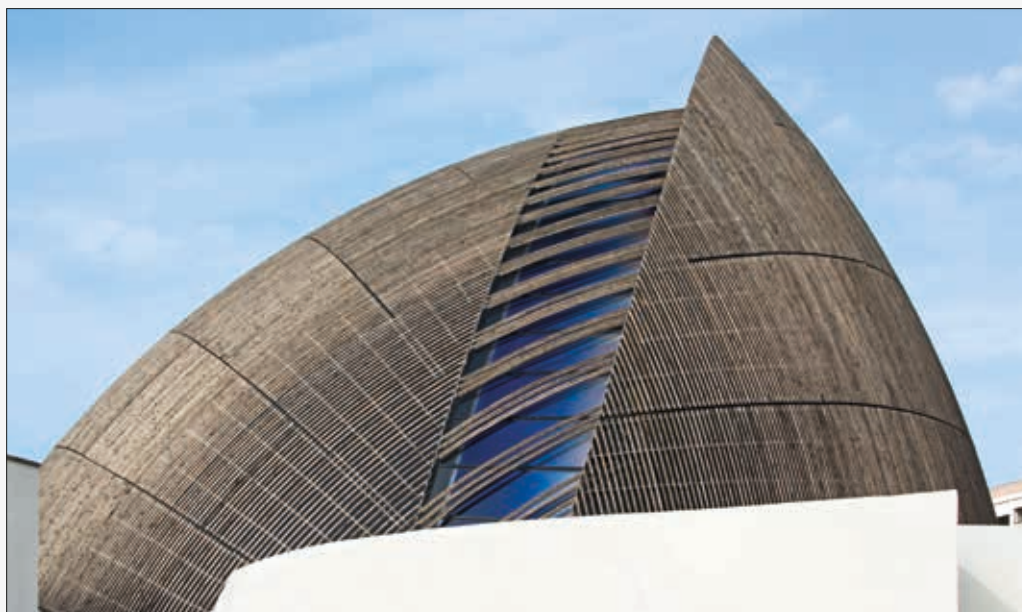
Houten schelp opent zich naar de hemel

De ontluiking van een nieuwe kathedraal

/ Architecture-Studio

/ rue Pasteur Valléry Radot – 94000 Créteil – France

De Notre-Dame-kerk in Créteil werd gebouwd in de jaren 70 en uitgeroepen tot kathedraal in 1987. Onlangs werd het eens zo discrete gebouw volledig herdacht door Architecture-Studio. Het bureau voegde een groot, schelpvormig volume toe dat symbool staat voor de gevouwen handen van een biddend priester, waardoor de kathedraal enorm aan omvang en visibiliteit won. De keuze voor hout drong zich op vanuit technisch en architecturaal oogpunt: het lichte gewicht van de constructie (waardoor de funderingen geoptimaliseerd konden worden), de flexibiliteit en de makkelijke verwerkbaarheid van het materiaal an sich (ideaal voor de creatie van complexe geometrieën) en de esthetische uitstraling van het geheel.

Architecture-Studio wilde de architectuur van Charles Gustave Stoskopf in ere houden, een typische uiting van ecclesiologie uit de jaren 70: een kerk die zich nestelt in de stad. Er ontstaat een dialoog tussen twee ontwerpstijlen; verschillend maar coherent in hun geometrie. Het silhouet van de originele inkompartij op menselijke schaal connecteert met de monumentale volumetrie van de nieuwe realisatie ter hoogte van de beuk van de kathedraal. De vorm van de koepel is gebaseerd op de ontwerpvorm van het originele gebouw. Hij bestaat uit twee bolvormige volumes die zich openplooiën naar de hemel en die elkaar, zoals samengevouwen handen, ontmoeten boven het altaar. De basisstructuur van het houtskelet bestaat uit ongeveer 130 cirkelbogen in gelijkmatige lamellen met een onderlinge afstand van 50 cm.

In deze nieuwe ruimte kunnen tribunes geplaatst worden, waardoor de capaciteit van de kathedraal sterk kan worden opgetrokken. Het bestaande koor is bewaard en de zitplaatsen staan opgesteld in de vorm van een halfrond. Overdag werpen de glas-in-loodramen tussen de twee bolvormige volumes een kleurrijk licht op het koor, terwijl ze 's nachts afstralen op de omringende stad en blijk geven van een levendige christelijke gemeenschap.

Voor Alain Bretagnolle, architect-vennoot bij Architecture-Studio, maakt de warme uitstraling van het hout er een plek van die zich uitstekend leent tot gebed. Het heeft ook een esthetische functie. De eenheid van het materiaal benadrukt zowel aan de binnen- als aan de buitenkant het verschil met het originele witte gebouw. Aan de buitenzijde is het gebruikt als gevelbekte-

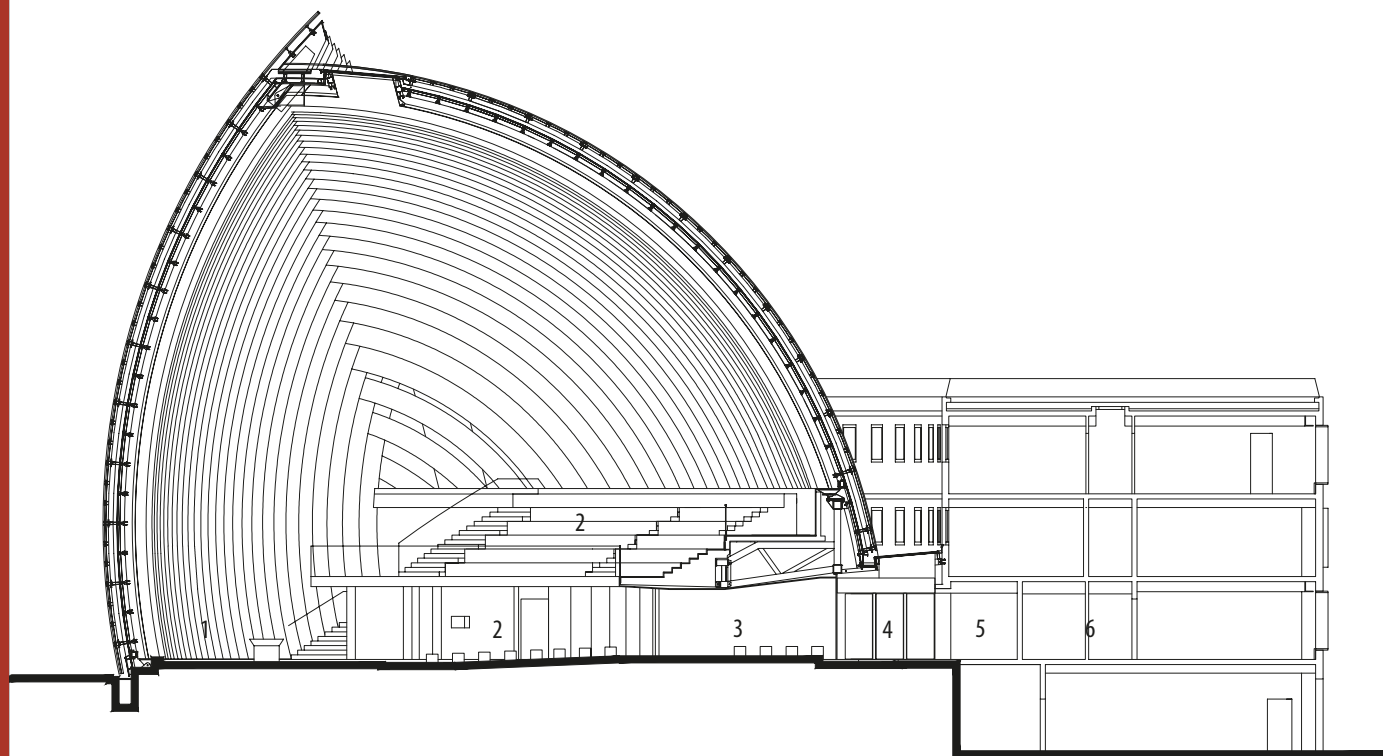

ding, waardoor men de veroudering van de schil in de hand kan houden en elke vorm van onderhoud kan vermijden. Tot slot zorgt het hout voor een sterke reductie van de hinder bij de montage van de constructie.

hout bois
info

De losstaande toren op de hoek van het kerkplein markeert de ingang van de kathedraal met zijn rijzig silhouet. Hij geeft het geheel opnieuw een stedelijke schaal door de kathedraal in zijn omgeving te integreren en te fungeren als spiritueel symbool.

De boogvormige koepel geeft de kathedraal een sterke présence, een nieuw gezicht dat kan wedijveren met de grote appartementsgebouwen in de wijk. Het kerkplein en de beplanting rond de kathedraal typeren de omringende ruimte en geven het parochiaal leven een nieuwe dynamiek.

- 1 Koor
- 2 Schip
- 3 Kapel
- 4 Tentoonstellingsruimte
- 5 Galerij
- 6 Bureaus

/ Architecture-Studio

10, rue Lacuée – 75012 Parijs
www.architecture-studio.fr

/ Bouwheer

Association diocésaine de Créteil

/ Gedelegeerd bouwheer

Chantiers du Cardinal

/ Glas-in-loodraam

Udo Zembok

/ Aannemers

Afgevaardigd architect: Architecture-Studio
Structuur en schil: Atelier T/E/S/S
Vochtbeheer: Louis Choulet
Akoestiek: AVA
Verlichtingsconcept: 8'18"
Houtspecialist: Sylva Conseil
Economie: Eco-cités

/ Foto's

© Luc Boegly

/ Snede

Architecture-Studio

Schildersonderneming Walhin kleurt uw dag

Onze firma bestaat al sinds 1874. Van bij het prille begin tot op heden hebben wij **kwaliteit** en **traditie** altijd laten primeren. Wij hechten veel belang aan de **afwerking** van onze opdrachten en aan het authentieke karakter van onze werkwijzen.

Wij hebben ervoor gekozen om kwalitatief en **ambachtelijk** te werk te gaan in een sector waarin de techniek ten dienste moet staan van de knowhow. Ongeacht de aard van het project (kantoorgebouwen, handelspanden, privéwoningen, restauratie van erfgoed,...) vatten wij elke opdracht met dezelfde **passie** en **beroepsernst** aan.

Wij **garanderen** u dat wij onberispelijk werk leveren tegen een correcte **prijs**. En dat al sinds 1874. Zoiets verzin je niet.

Les
entreprises
de peintures

Walhin^{sa}

www@walhin.be

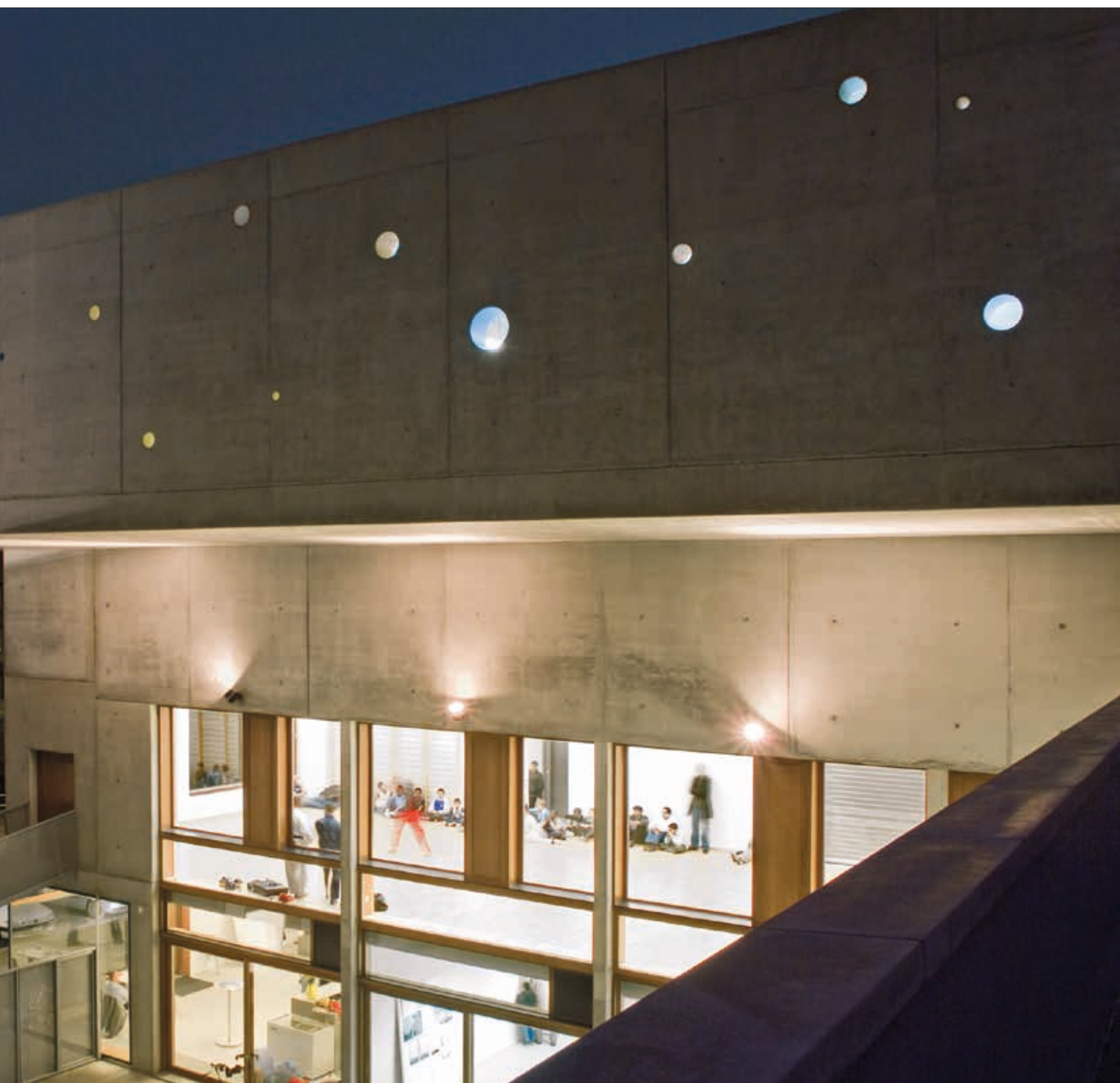
Sport voor iedereen

SDS Heyvaert, sportcomplex en buurthuis

/ Pierre Blondel Architectes
/ Nijverheidskaai 31 – 1080 Brussel

Dit project is uitgevoerd in het kader van een 'wijkcontract', een steunmaatregel van het gewest voor de meest achtergestelde wijken van de (kans) armste gemeenten in de Brusselse regio, waaronder ook Sint-Jans-Molenbeek. Aan de linker- en de achterkant van het gebouw wonen en werken verkopers van occasionwagens, die quasi heel de buurt hebben ingenomen, terwijl de linkerflank van het gebouw grenst aan een eclectisch woonensemble. Het idee van een publieke trekpleister met een sterke identiteit stond centraal bij het ontwerpen van het geheel.

Het complex bestaat uit twee duidelijk waarneembare entiteiten. Hun verbinding met de naburige gebouwen leidt tot de creatie van een voorplein. Dit creëert een uitloopzone voor het project, dat hierdoor goed zichtbaar en uiterst toegankelijk is. De twee entiteiten delen een ruime groene patio met bomen (17 x 17 m).

Het buurthuis bevindt zich aan de straatkant. Het strekt zich uit over twee niveaus. Het plat dak is zo ingericht dat er kinderactiviteiten kunnen plaatsvinden.

Achter de rooilijn, maar grenzend aan het naburige gebouw, biedt de sporthal plaats aan vier zalen. Het gelijkvloers wordt ingenomen door een grote omnisportzaal aan de achterkant van het perceel en een kleine polyvalente zaal die uitgeeft op de patio. Op de verdiepingen kijk je vanuit de polyvalente zaal uit op het kanaal en de patio. Het bovenste niveau is voorbehouden voor een pingpongzaal. De gevel van de sporthal is opgedeeld in twee stukken.

Een dienstenzone met de circulatievoorzieningen, kleedkamers en berguimtes grenst aan het naburige project en geeft het hoofdvolume met inkom, cafetaria en verschillende zalen verder vorm.

Het sportcentrum is integraal toegankelijk voor mindervaliden. De ruimtes zijn te bereiken per lift.

/ Pierre Blondel Architectes SPRL

Flageyplein 7 – 1050 Brussel
tel. +32 (0)2 649 81 81
www.pblondel.be

/ Verantwoordelijke architecten

Pierre Blondel, Emmanuel Beldars,
Catherine Vanhamme,
Anne-Sophie Nottebaert

/ Bouwheer

Administration communale
de Molenbeek Saint-Jean

/ Stabiliteit

JZH & Partners (Pierre Stoffel)

/ Speciale technieken

Detang Engineering

/ Veiligheids- en gezondheidscoördinatie

G.B.Ar – Yves de Marnix

/ Aannemer

Vanhout nv

/ Foto's

© Bernard Boccara
© Pierre Blondel Architectes

archi
tectura.be

De meest gelezen architectuurwebsite
van België: hét forum voor architecten,
ingenieurs en bouwprofessionals

www.architectura.be

 palindroom Redactie**bureau**
VERDRAAI D GOED IN COMMUNICATIE

Verdraaid goed in communicatie en vertalen

Redactie**bureau** Palindroom volgt op de voet wat er vandaag en morgen speelt in de architectuur en bouwsector in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Met een tweetalige redactie van journalisten en vertalers is Palindroom dan ook dé specialist in vertalingen Nederlands-Frans en Frans-Nederlands rond alles wat met bouw en architectuur te maken heeft. Meer info?

Surf naar www.palindroom.be of mail naar info@palindroom.be.

Jean-Pierre Vergauwe, advocaat – jp.vergauwe@vergauwe-docq.be – Dit artikel kan tevens geraadpleegd worden op de website www.vergauwe-docq.be.

Het respect voor het budget

Nogmaals dient de aandacht van de architecten te worden gevestigd op hun raadgevingsverplichting in het kader van het budget.

De architect heeft een algemene raadgevingsverplichting, zoals iedere professional. Deze verplichting is nog belangrijker wanneer ze betrekking heeft op een vrije beroeper, *a fortiori* wanneer deze laatste van een wettelijk monopolie geniet.

De wetgever vestigde dit monopolie in functie van het algemeen en het persoonlijk belang; de architect beschikt in die zin over een opdracht ter bescherming van het onroerend patrimonium (algemeen belang) en de bouwheer, zeker indien deze laatste een onervaren leek is (persoonlijk belang).

Om deze redenen beschikt de architect conform de wet van 20 februari 1939 over een wettelijk monopolie voor wat de uitoefening van zijn beroep betreft.

Artikel 4 van de wet van 1939 maakt echter slechts melding van de opdracht tot ontwerp en controle op de uitvoering van de werken.

De rechtspraak en de rechtsleer hebben hier al zeersnel een raadgevingsverplichting aan toegevoegd, die gedurende de ganse architectenopdracht vervuld dient te worden.

De raadgeving is bijzonder delicaat wanneer ze betrekking heeft op het bepalen van het budget en het respecteren ervan.

Het bepalen van het budget gebeurt op progressieve wijze tijdens de ontwerpfase; een eerste raming gebeurt in het kader van het haalbaarheidsonderzoek en het voorontwerp en zal vervolgens bevestigd worden in de architectenovereenkomst.

Hoewel het slechts een raming betreft, dient deze evenwel ernstig en gemotiveerd te zijn; de architect dient desgevallend de weerhouden methode voor een eerste budgetraming te verantwoorden.

Een te belangrijk verschil tussen de werkelijke kostprijs en de raming, zijnde ongeveer 15 %, zou de aansprakelijkheid van de architect in het gedrang kunnen brengen.

De bepaling van het definitieve budget (uiteraard onder voorbehoud van aanpassing in het kader van de uitvoering van het project) gebeurt tijdens de fase van de toewijzing; het is op dat ogenblik dat alle parameters gekend zullen zijn, aangezien het project werd bevestigd in een stedenbouwkundige vergunning en de prijzen gekend zijn naar aanleiding van de verschillende opgevraagde bestekken.

De architectenopdracht is hiermee echter niet beëindigd; de architect zal moeten waken over het respecteren van het budget gedurende de realisatie van het project.

Indien er aanpassingen plaatsvinden op vraag van de bouwheer of op aanraden van de aannemer, dient de architect de impact hiervan op het budget na te gaan en de beslissing van de bouwheer schriftelijk te bevestigen. Hij dient de verschillende vorderingsstaten te onderzoeken en goed te keuren vóór iedere betaling.

De architect dient vervolgens na te gaan of de bouwheer over de nodige middelen beschikt om de operatie te financieren.

Tot slot dient de architect de «*mémoires*» voor te bereiden, de definitieve afrekeningen die zullen worden goedgekeurd tijdens de oplevering.

Helaas komt het vaak voor dat de aannemer in een kritieke financiële toestand verkeert, die de voorbode van een faillissement zou kunnen zijn; de architect dient in dergelijke delicate omstandigheden zeer waakzaam te zijn.

Hij zal regelmatig de afrekeningen moeten nakijken om te vermijden dat de bouwheer te veel betaalt (met het risico meer te betalen dan er werkelijk en correct werd uitgevoerd), doch op een wijze die de aannemer in moeilijkheden toelaat om te overleven en de werf te beëindigen.

Het Hof van Beroep in Luik heeft de architect recent opnieuw gewezen op zijn verplichting in het kader van het budget (arrest van 27 maart 2014 – Juridat F-20140327-18).

Nadat de bouwheer een belangrijke overschrijding van het budget had vastgesteld, dat hij niet meer kon bekostigen, lijkte deze de verschillende tekortkomingen in hoofde van de architect op, die hebben geleid tot een vertrouwensbreuk.

Naar aanleiding hiervan besliste de bouwheer om de architectenovereenkomst te beëindigen. Hij beriep zich daarvoor op artikel 1184, alinea 3 van het burgerlijk wetboek (vordering in rechte tot ontbinding van een wederkerige overeenkomst).

Een dergelijke eenzijdige beslissing gebeurt op risico van de partij die de beslissing neemt en is onderworpen aan de controle van de rechter na instelling van een vordering tot gerechtelijke ontbinding (Cass. 2 mei 2002, RCJB 2004, p. 291 en Cass. 16 februari 2009, JT 2010, p. 252).

De bouwheer vorderde naast de ontbinding tevens de terugbetaling van de aan de architect betaalde erelonen en de betaling van een schadevergoeding.

Het Hof van Beroep in Luik stelt vast dat:

«*Het is opmerkelijk dat appellante (zijnde de architect) in het kader van de uitvoering van zijn opdracht, op geen enkel ogenblik rekening heeft gehouden met de grenzen van de financiële draagkracht van geïntimeerden (zijnde de bouwheren), waarvan deze laatste niettemin herhaaldelijk melding hebben gemaakt.*

Scheepsliften – Centrumkanaal, België
Foto © Yann Kersalé – SNAIK

Torre Agbar, Barcelona, Spanje, 2005 – arch. Jean Nouvel
Foto © Yann Kersalé – SNAIK

agend **A**rchitecture.be en architraaf

nodigen u uit in Aula Magna voor « **Lumières de ville** » met **Yann Kersalé**

**donderdag 14 april 2016
om 18h30**

Of ze nu tijdelijk of permanent is: architecturale verlichting geeft een gebouw stevast dat tikkeltje extra. Ze bevordert de ervaring van de ruimte en beïnvloedt zelfs de perceptie van de architectuur.

Yann kersalé is uitgegroeid tot een meester in deze specifieke materie. Zijn naam en faam strekt zich uit over de hele wereld, en enkele van de allergrootste internationale architecten werken zeer graag en vaak met hem samen.

Helmut Lang raadpleegde Kersalé voor de verlichting van het Sony Center in Berlijn en luchthavens in Bangkok en Chicago. Hij verzorgde voor Jean Nouvel de belichting van de glaspartijen van de Opera van Lyon, de Torre Agbar in Barcelona en het Musée du quai Branly in Parijs. Ook de lichten in de Oude Haven van Marseille (Norman Foster) en het Mucem van Rudy Ricciotti zijn van zijn hand.

In zijn lezing zal Kersalé enkele van zijn meest prestigieuze realisaties en de ontwikkeling van nieuwe belichtingsconcepten toelichten.

18u30 Ontvangst
19u00 Lezing van Yann Kersalé
20u30 Walking dinner

→ Info en reservaties op www.agendarchitecture.be

Adres

Aula Magna – place Raymond Lemaire 1
1348 Ottignies-Louvain-la-Neuve

Een evenement van [agendarchitecture.be](http://www.agendarchitecture.be) georganiseerd in samenwerking met

agend **A**rchitecture.be architraaf

Met dank aan volgende partners:

bticino

Schröder

bticino

Axolute Air, design in al zijn eenvoud!

Met de komst van Axolute Air kiest BTicino resoluut voor ongeëvenaarde finesse. De extra dunne (3,5 mm) afwerking accentueert de minimalistische esthetiek.

Naast de drie trendy uitvoeringen in wit, Tech en antraciet is er ook een overschill-derbare wit matte uitvoering die zorgt voor een compleet harmonieus geheel met de kleur van de muren.

Elementen die extra bijdragen aan een minimalistisch, egaal geheel zijn de nieuwe vlakke stopcontacten. Het ronde gedeelte van het vlakke stopcontact bevindt zich op hetzelfde niveau als de afdekplaat. Pas wanneer een stekker wordt ingebracht, schuift het ronde gedeelte naar achteren. Wordt de stekker verwijderd, klapt het automatisch weer naar voren.

Met dit vlakke design brengt BTicino een handig en onopvallend stopcontact, dat bovendien de ophoping van stof voorkomt.

Schröder **S**

SHUFFLE van Schröder, veel meer dan alleen een verlichtingskolom

Shuffle is de ultieme oplossing ter ondersteuning van bestuurders van openbare en particuliere ruimtes om mensen ertoe aan te zetten het volledige potentieel van hun leefomgeving te gebruiken. Dit toestel kan controlesystemen, luidsprekers, bewakingscamera's, hotspots, een oplaadstation voor elektrische voertuigen, signalisatie en nog vele andere functies integreren om

optimale diensten te bieden aan hun medewerkers en hun publiek.

Hertekenen. Reorganiseren. Verbeteren. Combineren. Een nieuw geïntegreerd concept met onbeperkte mogelijkheden ter verbetering van de leefkwaliteit in de samenleving. De integratie van meerdere functies in één kolom zorgt ervoor dat er minder materiaal nodig is ten voordele van meer open ruimtes en een verlaagde ecologische voetafdruk. Dankzij een intelligent ontwerp is de Shuffle een betaalbare oplossing, evolutief en energie efficiënt, en met een beperkte onderhoudsnoed.

Shuffle: mensen verbinden met hun sociale omgeving!

Info: n.smets@schreder.be – www.schreder.com

De architectenovereenkomst van 16 maart 2011 voorziet inderdaad een budget van €400.000,00 exclusief btw, zonder erelonen, zonder meubilair en zonder aanhorigheden.

Uit alle omstandigheden van de zaak blijkt duidelijk dat de partijen besloten hebben zich te houden aan de aanvankelijke begroting van € 275 000, met andere woorden aan het budget waarover de opdrachtgever werkelijk kon beschikken.

Dit feitelijk element blijkt onder meer uit de eigen erkenning van de appellant die verklaart dat « de doelstelling van partijen was om een werkelijk budget te behouden in de orde van € 275.000,00 exclusief erelonen van de architect ».

Het Hof vult aan:

« De architect heeft de basisverplichting om de begroting vast te stellen: die begroting is een doorslaggevend criterium voor de beslissing van de opdrachtgever. Een overschrijding van 10 of zelfs 15 % van de geschatte begroting is de maximaal aanvaardbare grens.

In casu werd dit percentage op aanzienlijke wijze overschreden in het kader van de twee door appellante voorgestelde projecten, zodat de eerste rechter terecht oordeelde dat de architect aan één van zijn essentiële verplichtingen tekort is gekomen. Door aan de opdrachtgever voorstellen voor te leggen die de afgesproken begroting ruim overschrijden heeft appellante een ernstige tekortkoming begaan, die enkel aan hem te wijten is en die op zich de beslissing om het contract te beëindigen rechtvaardigt, zonder dat de overige grieven ter verantwoording van de beslissing van geïntimeerden om het contract te beëindigen, nader dienen te worden onderzocht ».

Het Hof stelt tevens een breuk van het vertrouwen vast, dat nochtans essentieel is bij de uitvoering van een architectenovereenkomst en oordeelt dat « in deze context niet aan geïntimeerden kan worden verweten dat zij besloten om een einde te maken aan de contractuele relatie, eerder dan te volharden in de uitvoering ervan ».

Het Hof van Beroep bekrachtigt aldus de beslissing van de bouwheren om de overeenkomst te beëindigen en stelt de ontbinding van de overeenkomst vast ten laste van de architect.

De sanctie van deze ontbinding in hoofde van de architect is streng.

Vooreerst dient de architect de ontvangen erelonen terug te betalen.

Het Hof bevestigt namelijk dat:

« De ontbinding van de overeenkomst dwingt een terugkeer in de oorspronkelijke staat, vertrekkende van teruggaven.

De teruggave aan geïntimeerden van het bedrag van €14.520,00 betaald ten titel van erelonen aan appelante maakt op zich niet het voorwerp uit van enige betwisting.

Geïntimeerden hebben niet kunnen genieten van de plannen van de architect, die niet gediend hebben voor de oprichting van hun woning zodat het werk van appellante ten voordele van geïntimeerden geen enkele verrijking heeft veroorzaakt, die zij aan de architect zouden kunnen terugbezorgen ».

Maar de nefaste gevolgen voor de architect stoppen niet bij de teruggave van de erelonen, aangezien de bouwheer tevens een schadevergoeding kan vorderen voor de geleden schade.

Het Hof bevestigt dit in navolgende bewoordingen:

« De schuldeiser kan, bovenop de ontbinding van de overeenkomst, tevens schadevergoeding vorderen ter vergoeding van de geleden schade die blijvend is, ondanks de ontbinding van de overeenkomst en de wederzijdse teruggaven die hieruit voortvloeien ».

Het Hof kent aan de bouwheer de teruggave toe van een bedrag van € 1.149,50, betaald aan de ingenieur die gelast was met de berekening van de EPB, aangezien het ontwerp van de architect onrealiseerbaar was voor de bouwheer, gelet op de belangrijke budgetoverschrijding.

Het betreft hier vaste rechtspraak.

Het Hof van Beroep in Luik oordeelde al in dezelfde zin in haar beslissing van 10 mei 2012.

Heeft u een nummer gemist?

Zoekt u een specifiek artikel?

Consulteer dan zeker

www.architrave.be

In de rubriek 'Artikel' kan u zoeken op thema of op editie. En dat sinds het nummer 151 (juni 2004). Een archief dat meer dan tien jaar teruggaat staat tot uw beschikking.

Lokaal kopen,
is goed voor het milieu.

Kiezen voor Belgische steen ook.

Meer dan 300 miljoen jaren hebben ze gerijpt, en ze kennen vandaag dan ook hun gelijke niet. De 17 variëteiten Belgische steen zijn edel, prachtig en leveren topprestaties. In tegenstelling tot gelijk welk imitatiemateriaal kaderen ze in het algemeen beleid van duurzame ontwikkeling. Dat bewijzen de levenscyclusanalyses die de Luikse universiteit in 2010 uitvoerde. Wie voor deze steensoort kiest, zet een eeuwenoud vakmanschap voort en steunt de lokale werkgelegenheid. Kortom, Belgische steen is niet te evenaren

PIERRES & MARBRES WALLONIE

| www.pierresetmarbres.be |

AQUAPANEL®

A new sense of lightness

Knauf Ceiling Solutions
with Aquapanel® Technology Inside

KNAUF
DISCOVERY DAYS

18-19/03 - Luik • 15-16/04 - Groot-Bijgaarden
www.knaufdiscovery.be

Knauf plafondoplossingen met Aquapanel® Technology Inside zijn economisch, duurzaam en voldoen aan de hoogste eisen voor droogbouw zowel binnen als buiten.

De unieke cementplaat is vervaardigd uit een kern op basis van portlandcement en lichtgewicht aggregaten met specifieke toeslagstoffen. Langs beide zijden wordt de plaat verstevigd met een glasvezelwapening. Aquapanel® Cement Board Skylite, speciaal ontwikkeld voor gebruik in plafondtoepassingen, biedt totaal nieuwe mogelijkheden wanneer het op ontwerp van plafonds aankomt, en doet dit bovendien met de hoogste weerstand tegen vocht en schimmelvorming.

Be certain, choose AQUAPANEL®

KNAUF